MİHAİL BULGAKOV

ŞEYTANÎ

"Vazifelerine karşı mazur görülemeyecek
ilgisiz hal ve tavırları sonucu kurumun resmi evraklarında
hayati sayılabilecek karışıklıklara neden olmasından ve ayrıca
işyerine adeta bir kavgadan çıkmış gibi suratı berbat bir halde
gelmesinden dolayı, Yoldaş Korotkov, ayın 25'inin
tramvay ücreti dahil kendisine ödeme yapılmak üzere,
ayın 26'sı yani bugün itibariyle işten çıkarılmıştır."

İSTANBUL 2014

ENCORE

Mihail Bulgakov

Romanlarında ve hikâyelerinde fantastik ve gerçekçi ögeleri, acayip durumları alaycı bir üslupla büyük bir başarıyla harmanlayan Bulgakov, 1891'de Rusya İmparatorluğu topraklarında bulunan Kiev'de doğdu. Asıl mesleği doktorluğu bırakarak kendisini yazarlığa adadı. İlk hikâyesi 20 yaşında yayımlandı. Gogol, Puşkin, Dostoyevski, Şçedrin ve Dickens'tan etkilendi. Tiyatro ve operayla ilgilendi. Birçok tiyatro oyunu yazdı. Yazıları Sovyet rejimini çok rahatsız eden Bulgakov'un birçok eseri yasaklandı. Başyapıtı "Usta ile Margarita" ancak ölümünden 26 yıl sonra 1966'da yayımlanabildi. 1940 yılında, 49 yaşındayken öldü.

Duygu Çağı Kitapları No 3

Diaboliad, Mihail Bulgakov
Şeytani

Çeviren: Osman Çakmakçı

ISBN 978-605-9949-11-8

Birinci Baskı, İstanbul: Kasım 2014

Kapak Tasarımı: Onur Atay

Şeytani © Encore
Bu kitabın tum hakları Encore Yayınları'na aittir.

Encore Yayınları
Tekrar Yayıncılık Bilişim ve Tic. Ltd. Şti.
Şehit Muhtar Mah. Zambak Sk. No:13/3
34435 Beyoğlu İstanbul
iletisim@encorekitap.com
www.encorekitap.com

Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No:3/1
Baha İş Merkezi 34310 Haramidere Istanbul
Tel :0212 412 17 77
Sertifika No:12027

MİHAİL BULGAKOV

ŞEYTANÎ

Çeviren: Osman Çakmakçı

[DUYGU ÇAĞI KİTAPLARI NO 3]
İSTANBUL 2014

ENCORE

I

AYIN 20'SİNDEKİ OLAY

Herkesin iş değiştirip durduğu zamanlarda, Yoldaş Korotkov[1], kadrolu kâtip olarak Kibrit Malzemeleri Genel Tedarik Merkezi KIMAGETEM'de hiç ara vermeden çalıştı ve burada tam 11 ay hizmet verdi. Böylelikle, KİMAGETEM'e kapağı atmış olan bu sessiz, kibar, sarışın Korotkov, kaderin oyunu dedikleri şeyin yeryüzünde varolduğu fikrini aklından tamamen çıkarmış, kendisinin, Korotkov'un, bu dünyadaki vadesinin sonuna kadar, durduğu yerde, bu merkezde çalışacağının kesinliğine hiç tereddütsüz inanmıştı. Ama gel gör ki olaylar hiç de böyle gelişmedi.

20 Eylül 1921'de, KİMAGETEM'in veznedarı, kocaman kulakları olan çirkin şapkasını başına geçirdi, çizgili ödeme kâğıdını evrak çantasına koydu ve çıktı. Tüm bunlar sabah saat 11'de oldu.

Akşam üstü saat dört buçukta, üstü başı sırılsıklam geri döndü. Şapkasındaki suları silkeledi. Şapkasını masaya, evrak çantasını da şapkasının üstüne koydu ve:

"Başıma üşüşmeyin!" dedi.

Sonra her nedense, bir şeyler aramak için masasının altını üstüne getirdi, odadan aniden çıktı ve on beş dakika sonra, boynundan burulmuş, ölü bir tavukla çıkageldi. Tavuğu

evrak çantasının, sağ elini de tavuğun üstüne koydu ve:

"Ödeme yapılmayacak!" dedi.

"Yarın mı yapılacak?" diye haykırdı kalabalığın içinden bir kadın.

"Hayır!" diyen veznedar başını salladı. Bundan böyle, yarın da, yarından sonraki gün de ödeme yapılmayacak! Kalabalık etmeyin, çekilin başımdan yoldaşlar, yoksa masamı devireceksiniz!"

"Bu da nereden çıktı?" diye bağırdı herkes, saf Korotkov dahil.

"Yurttaşlar!" diye mırıldandı veznedar, iniltili bir sesle, dirseğiyle Korotkov'u ittirerek. "Lütfen!"

"Fakat ne oldu?" diye bağırdı herkes, hepsinden de yüksek sesle bizim komik Korotkov.

Boğuk bir sesle, "Pekâlâ, fakat, lütfen çekilin..." diye mırıldandı veznedar, evrak çantasından ödeme kâğıdını çıkartıp Korotkov'a gösterdi.

Veznedarın kirli tırnaklarıyla dürttüğü yerde, kırmızı mürekkeple, "Ödemeyi bu şekilde yap!" diye yazıyordu.

"Ne!" diye bağırdı Korotkov nefes nefese, diğerleri de hep birden veznedarın başına üşüştüler.

"Aman Tanrım!" diye inledi sonra umutsuzca, "Peki ben şimdi ne yapacağım? Aman Tanrım!"

Veznedar ödeme kâğıdını alelacele evrak çantasına koyarak, şapkasını başına geçirdi, çantayı koltuğunun altına

sıkıştırdı, tavuğu sallaya sallaya bağırmaya başladı:

"Bırakın geçeyim, lütfen!" Önündeki insan duvarını yararak, kapının ardında kayboldu.

İnce, yüksek topuklu ayakkabılar giyen kayıt memuresi, tiz bir çığlık basıp, adamın peşinden koştu. Sol topuğu, kapının eşiğinde, çatırdayarak kırıldı. Düşen kadın, bacaklarını topladı ve kırılan ayakkabısını çıkarınca tek ayak üstünde, yalınayak kalakaldı. Korotkov dahil odada bulunan diğerleri de...

II

ÜRETİLEN MAMULLER

Bu olaydan üç gün sonra, Korotkov'un çalıştığı bölmenin kapısı açıldı. Gözü yaşlı bir kadın başı, imalı bir sesle:

"Yoldaş Korotkov, git de maaşını al!"

"Ne?" diye neşeyle bağırdı Korotkov ve Carmen'in bir uvertürünü ıslığıyla çala çala, önünde 'Veznedar'ın Bölmesi' yazan odaya koşturdu. Sarı paketlerden oluşmuş iki kalın kolon tavana dek yükseliyordu. Bu arada, hiçbir soruya yanıt vermeme niyetindeki sinirli, ter içindeki veznedar, artık üzerinde yeşil bir mürekkeple yeni bir talimat yazan ödeme kâğıdını duvara yapıştırmıştı.

"Maaş ödemelerini ürettiğiniz mamullerle yapın

Yoldaş Bagoyavlenski dikkatine Yoldaş Preyobrazenski'nin imzası.

Ben de onaylıyorum.
Yoldaş Kesinski."

Korotkov, yüzünde yayvan ve aptalca bir sırıtışla veznedarın ofisinden dışarı çıktı. Elinde dört büyük sarı, beş

küçük yeşil paket ve ceplerinde on üç mavi kutu kibrit vardı. Kendi odasında, bir yandan da ofisteki tuhaf insanların vızıltısını dinleyerek, o günün gazetesinden kopardığı iki büyük sayfayla kibritleri paketledi, kimseye bir şey söylemeden, eve gitmek üzere ofisten çıktı. KİMAGETEM'in girişinde yine, çoğu zaman olduğu gibi, şoförünü bile fark edemediği bir otomobil tarafından az daha eziliyordu.

Eve vardığında, paketleri masanın üzerinde açtı ve birkaç adım geri çekilip hayranlıkla onları seyretti. Yüzündeki aptal gülümseme hâlâ yerinde duruyordu. Ardından sarı saçlarını karıştırdı Korotkov ve kendi kendine:

"Evet bayım, ağlayıp sızlayarak vakit öldürmeye gerek yok. Bunları satmaya çalışacağım."

GLUBVINSKLAD'da çalışan komşusu Aleksandra Fyodorovna'nın kapısını çaldı.

"Girin!" dedi içerde, boş bir ses.

Korotkov içeri girince gördüklerine şaşıp kaldı. Aleksandra Fyodorovna işten eve erken gelmiş, paltosuyla şapkasının üzerinde yerde oturuyordu. Önünde, gazete kâğıtlarıyla tıpalanmış koyu kırmızı sıvıyla dolu şişeler duruyordu. Aleksandra Fyodorovna'nın yüzü gözü ağlamaktan iz iz olmuştu.

"46!" dedi kadın Korotkov'a dönerek.

"Bu, mürekkep mi? Ah, merhaba Aleksandra Fyodorovna," dedi Korotkov şaşkınlıkla.

"Kilise şarabı," diye yanıtladı komşusu hıçkırarak.

"Ne?.. Yoksa sizde mi?.." dedi Korotkov soluğu kesilerek.

"Size de mi kilise şarabı verdiler?" diye sordu Aleksandra Fyodorovna şaşkınlıkla.

"Biz kibrit aldık," diye yanıtladı Korotkov kireç gibi bir suratla, ceketinin bir düğmesini iliklevyerek.

"Ama yanmıyorlar bile!" dedi Aleksandra Fyodorovna. Ayağa kalkıp elbisesini silkeledi.

"Ne demek istiyorsunuz yanmıyorlar diyerek?" dedi Korotkov dehşet içinde; sonra da odasına koşturdu. İçeride bir an bile kaybetmeden, bir paketi kaptığı gibi gürültüyle açtı ve bir kutu kibriti çekip aldı. Kibrit, ıslıklı yeşil bir alevle patladı, kırıldı ve düşüp gitti. Keskin kükürt kokusundan tıkanan Korotkov, hararetle öksürdü ve ardından ikinci bir kibrit tutuşturdu. Kibrit parladı ve iki kıvılcım çaktı. İlki pencerenin pervazına çarptı, ama ikincisi Yoldaş Korotkov'un sol gözüne.

"Ahh!" diye bir çığlık kopardı Korotkov ve kibriti elinden fırlatıp attı.

Birkaç dakika boyunca aşırı yüke sürülmüş bir at gibi, ayağını bir aşağı bir yukarı sallayıp durdu ve avucunu gözüne bastırdı. Ardından, korku içinde, gözünün kör olduğundan emin, küçük tıraş aynasına baktı. Çok şükür, gözü yerindeydi. Fakat yaşlar içindeydi ve kıpkırmızı olmuştu.

"Aman Tanrım!" dedi Korotkov, kafası çok karışmıştı.

Hızla şifoniyerinden tek kullanımlık Amerikan paket bandını çıkardı, yırtarak açtı, kafasının sol yanına doladı, sarıp sarmaladı. İşte şimdi savaşta yaralanmış birine benzemişti.

Korotkov bütün gece ışıkları açmadı, yatağında kibritlerle oyalandı. Bu arada üç kutuyu da bitirdi, içlerinden altmış beş tanesini yakmayı başarmıştı.

"Yalan söylüyor, aptal!" diye homurdandı. "Bunlar harika kibritler..."

Sabaha doğru oda boğucu bir kükürt kokusuyla dolmuştu. Şafakla birlikte Korotkov uyudu ve aptalca, ürkütücü bir rüya gördü. Rüyasında, ayakları üstünde dimdik duran dev gibi, canlı bir bilardo topu, yemyeşil bir çayırda, daha Korotkov'un ortaya çıkmasına fırsat bırakmadan bir yerlerden bitiverdi. O kadar korkutucuydu ki, Korotkov çığlık çığlığa uyandı. Ürkütücü karanlıkta, yaklaşık bir beş saniye daha, ona, bilardo topu orada, yatağının kenarındaymış ve üstelik çok ağır kükürt kokuyormuş gibi geldi. Fakat ardından bunların tümü ortadan kayboldu, Korotkov arkasına döndükten sonra uyudu ve bir daha da uyanmadı.

III

KEL ADAMIN ORTAYA ÇIKIŞI

Ertesi sabah Korotkov, başındaki bandajı gevşetti ve gözünün neredeyse tamamen iyileşmiş olmasına sevindi. Yine de tedbirli davranarak, aynı zamanda evhamlı da olduğundan, bandajı bir süre daha çıkarmamaya karar verdi.

İşe epey geç varan Korotkov, kendisinden daha alt mevkideki çalışanların boş gevezeliklerine fırsat vermemek için doğruca odasına girdi ve masasında, Personel Müdürü'nün Malzeme Müdürü'ne, kâtiplere üniforma dağıtılıp dağıtılmayacağını sorduğu bir kâğıt buldu. Kâğıdı sağ gözüyle okuduktan sonra alıp Malzeme Müdürü'nün, Yoldaş Çekuşin'in ofisine giden koridora yöneldi.

Ve orada, ofisin önünde, kendisinin ortaya çıkışına şaşırmış görünen bir yabancıyla çarpıştı. Yabancı o kadar kısa boyluydu ki, uzun boylu olan Korotkov'un yalnızca beline geliyordu. Bu kısalık, yabancının aşırı geniş olan bedeniyle dengeleniyordu. Güdük bedeni, topal olan bacaklarının üstünde yükseliyordu. Fakat tüm bunların arasında en dikkat çekici olan başıydı. Adamın kafası sivri ucu yukarı gelecek şekilde boynunun üstüne yerleştirilmiş dev bir yumurtayı andırıyordu. Zaten bir yumurta kadar keldi ve o kadar parlaktı ki, elektrik lambaları adamın kafasında bir taç gibi

durmaksızın parıldıyordu. Yabancının yeni tıraş edilmiş ufacık yüzü mavimsi bir renkteydi ve topluiğne başı kadar ufak gözleri derin çukurlarda yuvalanmıştı. Adamın üstünde, içindeki işlemeli Ukraynalı tişörtünü herkesin görebileceği, gri abadan yapılma, iliklenmemiş bir memur ceketi vardı. Altında, aynı kumaştan bir pantolon vardı ve Birinci Aleksander çağı süvarilerininkinden de düşük bilekli botlar giyiyordu.

"Ne tip ama!.." diye geçirdi içinden Korotkov ve kel adamın yanından geçmeye çalışarak Çekuşin'in kapısına yöneldi. Ama adam şaşırtıcı bir hareketle Korotkov'un yolunu kesti.

"Ne istiyorsun?" diye sordu Kel Adam, kızgın tezgâhtarı irkilten bir sesle. Adamın sesi tıpkı bakır bir tavanın sesine benziyordu ve her kelimesinde, duyanları, sanki birisi adamın sırtından aşağı, omurgasından, eğri büğrü bir tel sarkıtıyormuş zannettiren garip bir tınısı vardı. Üstüne üstlük Korotkov'a, adamın kelimeleri kibrit kokuyormuş gibi geldi. Tüm bunların ardından, basiretsiz Korotkov, her zaman olduğu gibi yine yapacağını yaptı. Gücendi, darıldı.

"Hıh!.. Bu gerçekten garip. Ben elimde bir kâğıtla geliyorum... Sorabilir miyim, siz kimsiniz?"

"Kapıda ne yazdığını görmüyor musun?"

Korotkov kapıya baktı ve o tanıdık yazıyı gördü: "İşi olmayan giremez!"

"İyi de ben bir evrakla giriyorum ya," dedi Korotkov aptalca, elindeki kâğıdı göstererek.

Kel Adam, hiç de umulmadık bir şekilde sinirlendi. Gözleri kıvılcım saçarak parladı.

"Sen, yoldaş!" diye haykırdı Korotkov'a, metalik sesiyle: "O kadar gelişmemişsin ki, en basit ofis kurallarının bile ne anlama geldiğini bilmiyorsun. Senin bu işi bu kadar bile götürebildiğine şaştım doğrusu. Aslına bakarsan, burada ilginç şeyler de yok değil. Örneğin şu kara gözler... Neyse, boş ver, biz nasılsa her şeyi yoluna koyacağız."

"Eeehh!.." diye haykırdı Korotkov soluk soluğa.

"Ver bakayım şunu!.." diyerek çıkıştı adam.

Son kelimeleri söylerken, yabancı, kâğıdı Korotkov'un elinden çekip aldı, dikkatle okudu, pantolonunun cebinden, dibi çiğnenmiş bir tükenmez kalem çıkardı, duvara yaslayıp üzerine birkaç kelime bir şeyler yazdı.

"Çekil şimdi!.." diye haykırdı ve kâğıdı, sağlam kalan gözüne yumruğu basarmışçasına Korotkov'un eline sıkıştırdı. Ofisin kapısı gıcırdayarak açıldı ve yabancı gözden kayboldu; Korotkov hayretler içinde bir başına oracıkta kalakaldı; Çekuşin odasında değildi.

Kafası karışıan Korotkov, neredeyse bir dakika sonra kendine gelebildi de, Lidoçka de Rumi'ye, Yoldaş Çekuşin'in özel sekreterine doğru koşabildi.

"Oh!" Soluk soluğa kaldı Korotkov, Lidoçka'nın gözü de

aynı tek kullanımlık bandajla sarılıydı, bandajın uçları pek de işveli bir fiyonkla tutturulmuştu.

"Ne oldu sana?"

"Ne olacak? Kibritler!" diye sinirle cevapladı Lidoçka. "Kahrolası şeyler!.."

"Bu adam da kim?" diye sordu kederli Korotkov fısıltıyla.

"Ne yani, bilmiyor musun?" diye fısıldadı Lidoçka. "O yeni gelen..."

"Ne?.." diye ciyakladı Korotkov. "Ya Çekuşin'e ne oldu?.."

"O dün kovuldu," diye yanıtladı Lidoçka, bir eliyle ofisi göstererek. "Ne ahmak herif!.. Hergelenin teki. Hayatımda bunun kadar iğrenç birini görmedim. Böğürüp duruyor. Vuracaksın böylelerini!.. Paspas kılıklı kel!" diye sürdürdü konuşmasını, gözleri şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmış olan Korotkov'a bakarak.

"Adı ne?.."

Korotkov sorusunu bitiremedi. Ofis kapısının arkasından korkunç bir ses gürledi. "Ulaaak!" Kâtip ve sekreter farklı yönlere doğru kaçıştılar. Odasına dalan Korotkov masasına oturdu ve kendi kendine, "Vay vay vay... Evet, beceriksiz Korotkov, yine bir işin üstesinden gelemedin. Bu işin düzeltilmesi gerekecek. Azgelişmiş, ha?.. Hmmm... İtip kakmak, ha?.. Pekâlâ, göreceksin Korotkov'un ne kadar azgelişmiş olduğunu..."

Ve kâtip, tek gözüyle Kel Adamın yazdıklarını okudu. Kâğıtta eğik harflerle şunlar yazılıydı: "Müsait bir zamanda, tüm kâtiplere ve bayanlara askerî iç çamaşırı dağıtılacak."

"Aman ne iyi bir fikir!.." diye neşeyle haykırdı Korotkov ve bedeni şehvetle sarsıldı, Lidoçka'yı askeri iç çamaşırlarının içinde hayal etti. Sonra aniden temiz beyaz bir kâğıdı kaptı ve üç dakika içinde şunları yazdı:

Telefonlu telgraf:

Personel Amirine;

İşbu ayın 19'u tarihli 0-15015 (6) No'lu emrinize istinaden STOP Centmatmat STOP müsait bir zamanda STOP tüm kâtiplere ve genel olarak tüm bayanlara STOP askeri iç çamaşırları STOP dağıtılacağını bildirir.

İmza Kâtip Varfolomey Korotkov, amirin onayına

Zili çaldı ve gelen ulak Panteleymon'a, "İmzası için müdür beyin onayına," dedi.

Panteleymon kâğıdı aldı, dudaklarını ısıra ısıra çıktı gitti.

Sonraki dört saat boyunca, yeni müdür olur da binayı teftişe çıkmaya karar verirse kendisini işe gömülmüş bir halde bulsun diye kafasında türlü türlü hesaplar çeviren Korotkov, odasından hiç dışarı çıkmadan dikkatle dışarıyı dinledi. Fakat müdürün ürkütücü ofisinden tek bir çıt du-

yulmadı. Sadece bir kere, kulağını anahtar deliğine dayamasına rağmen kim olduğunu tam olarak çıkaramadığı birisini işten kovuyorlarmış gibi gelen, bir çobanın metalik sesini andıran bağırışlar duydu. Akşam üstü saat üç buçukta, ofisin duvarlarının arkasında, Panteleymon'un sesi çınladı: "Bir otomobile binip gitti."

Bunun üzerine ofisteki herkes gürültü içinde toparlanıp çıkmaya başladı. Evine gitmek üzere en sona kalan, yalnız Korotkov oldu.

IV

KOROTKOV KOVULUYOR

Ertesi sabah, Korotkov, artık gözü sargıya ihtiyacı kalmadığı için kendi kendine sevinerek usulca bandajı kafasından çıkarınca aniden değişti ve daha bir yakışıklı göründü. Aceleyle çayını yudumladı, ilk bardağı dikip geç kalmamak için hemencecik evden çıktı. Ama yine de 50 dakika gecikti çünkü troleybüs altıncı hattan gitmek yerine ufak tefek evlerle çevrili dar sokaklardan geçen yedinci hatta girdi ve yolda bozuldu. Korotkov iki mil yaya yürümek zorunda kaldı ve Alp Gülü'nün mutfağındaki saat tam on biri vururken nefes nefese ofise daldı. Ofisinde ne yazık ki sabah saat on birdeki toplantının çağrı pusulası onu beklemekteydi. Lidoçka de Runi, Miloçka Litovtseva, Anna Efgrafovna, muhasebe şefi Starlin, danışman Gitis, Nomeratski, İvanov, Musçka, kayıt memuru, veznedar –kısacası ofisten hiç kimse, eski Alp Gülü lokantasının masalarındaki yerlerinde değildi– hepsi de bir kâğıdın asılmış olduğu duvarın önüne, sıkışık bir öbek halinde üşüşmüşlerdi. Korotkov'un içeri girmesiyle odada ani bir sessizlik oldu ve herkes başını öne eğdi.

"Merhaba yoldaşlar, bu da ne böyle?" diye sordu Korotkov, şaşkın.

Kalabalık sessizce açıldı ve Korotkov duvarda asılı olan

kâğıda doğru yürüdü. Satırlar Korotkov'da başta merak ve ilgi uyandırdı ama sonra insanın gözlerini yaşartan, akıl karıştıran bir sise büründüler.

Vazifelerine karşı mazur görülemeyecek ilgisiz hal ve tavırları sonucu kurumun resmi evraklarında hayatî sayılabilecek karışıklıklara neden olmasından ve ayrıca işyerine adeta bir kavgadan çıkmış gibi suratı berbat bir halde gelmesinden dolayı, Yoldaş Korotkov, ayın 25'inin tramvay ücreti dahil kendisine ödeme yapılmak üzere, ayın 26'sı yani bugün itibariyle işten çıkarılmıştır.

İlk ve tek paragrafın altında, iri ve koyu harflerle, imza olarak KALOTSKİ [2], MÜDÜR yazılıydı.

Yirmi saniye kadar, Alp Gülü'nün tozlu, kristal holünde mutlak sessizlik hüküm sürdü. Bu süre içinde yeşilimsi bir hal alan Korotkov, herkesin içinde en cansız ve dalgın olanıydı. Yirmi birinci saniyede sessizlik bozuldu.

"Ne?.. Ne?.." Korotkov'un sesi, bir Alp bardağı sanki birinin topuğunun altında kırılıyormuşçasına, art arda tam iki kere çınladı. "Soyadı Kalotski mi?"

Bu dehşet verici kelimeyi duyar duymaz insanlar dört bir yana kaçıştılar, bir anda hepsi de, telgraf tellerine konan kargalar gibi, masalarına dizilmişlerdi. Korotkov'un çürük toprak yeşili suratında şimdi mor mor benekler çıkmıştı.

"Aman ha!" diye gürledi Starlin öteden, "nasıl böyle bir

pot kırarsın, ha?.."

"Ben san... ben sanmıştım ki, ben soyadını Kilotski sanmıştım, Kalotski yerine. O da adını ufacık bir yazıyla yazıyor," diye inledi Korotkov çatlamış sesiyle.

"Hiç endişelenmesin, ben hiçbir adamın donunu falan giyecek değilim," diye çınladı Lidoçka billur sesiyle.

"Şşştt!.." diye bir yılan gibi tısladı Starlin, "Neniz var sizin?.." Sonra da masasına gömülerek defterlerinin arkasında saklandı, başını bir kâğıtla örttü.

"Ama yüzümden bu şekilde söz etmeye hakkı yok," diye sızlandı Korotkov, suratı gitgide bembeyaz kesilirken. "Şu bizim kahrolası kibritler az daha gözümü kör ediyordu. Tıpkı Yoldaş de Runi gibi..."

"Sessiz olun!.." diye gıcırdadı Gitis, yüzü soluktu. "Neniz var sizin?.. Kendisi onları daha dün kontrol etti ve mükemmel kibritler olduklarını söyledi."

Zr-r-r-r-r-r-rrr. Kapının zili beklenmedik bir şekilde çalmaya başladı. Ve aynı anda, Panteleymon'un ağır bedeni, oturduğu iskemleden devrilerek koridora yuvarlandı.

"Hayır, hayır, her şeyi açıklayacağım. Açıklayacağım!.." diye çığlığı bastı Korotkov yüksek perdeden, incecik bir sesle. Önce soluna, sonra da sağına koştu. Olduğu yerde yaklaşık bir on adım kadar koşuşturdu, Alp Gülü'nün tozlu aynalarında kavisleri yansıyordu. Koridora daldı ve "İdari Ofisler" yazan levhanın üstünde yanan ampulün ışığına doğru

koştu. Nefes nefese kalmış bir halde, ürkütücü ofisin kapısının önünde durdu, bir an için kendisini Panteleymon'un kollarında buldu.

"Yoldaş Panteleymon!.." dedi kaygı dolu bir sesle. "Bırakın geçeyim, hemen müdürü görmem lazım."

"İmkânsız! İmkânsız!.. Kimseyi içeri salmamam hususunda emir aldım," diye vırakladı. Panteleymon, Korotkov'un kararlılığını, ağzından sızan dayanılmaz bir soğan kokusuyla zorlayarak. "İmkânı yok, lütfen gidin, hadi gidin Bay Korotkov, yoksa sizin yüzünüzden başım derde girecek."

"Ama içeri girmem lazım," diye yalvardı Korotkov. "Görmüyor musun, sevgili Panteleymon, şu emir vardı ya?.. Bırak da geçeyim, sevgili Panteleymon..."

"Of, Tanrım..." diye mırıldandı Panteleymon, korku içinde kapıya dönerek. "Mümkünatı yok, imkânsız, yoldaş!.."

Aniden kapının ardında, ofisteki telefon çaldı ve bakır çınlamasını andıran bir ses duyuldu: "Tamam yola çıkıyorum! Hemen şimdi!"

Panteleymon ile Korotkov, ikisi de yana çekildiler, kapı hızla ardına dek açıldı ve Kalotski, koltuğunun altında evrak çantası, şapkasını kafasına geçirerek koridora doğru seğirtti. Panteleymon adamın arkasından ezile büzüle koştu ve onun da arkasından, bir anlık tereddütten sonra, Korotkov fırladı.

Koridoru dönerken, solgun Korotkov heyecanla Panteleymon'un kollarının arasından kayıvererek Kalotski'nin önüne geçti, adamın önünde gerisin geriye koşmaya başladı.

"Yoldaş Kalotski," diye mırıldandı kırık bir sesle. "Müsaadenizle sizinle bir saniye konuşayım... Şu emrinizle ilgili..."

"Yoldaş!.." Aklı başka şeylerle meşgul olan Kalotski'nin sesi kızgınlıkla birden değişiverdi. Korotkov'u köşeye ittirip fırlayarak, "Görmüyor musunuz? Meşgul olduğumu görmüyor musunuz? Çekilin yolumdan, işim var..." dedi.

"Şu emrinizle il..."

"Meşgul olduğumu görmüyor musunuz? Gidin kâtibe çıkın."

Kalotski bir köşesinde Alp Gülü'nün devasa orgunun tek başına durduğu koridora daldı.

"Ama kâtip benim!.." diye feryat etti Korotkov, dehşete düşmüş, ter içinde. "Lütfen beni dinleyin, yoldaş Kalotski!.."

"Bana bak yoldaş!.." Kalotski bir siren gibi uludu, umursamaksızın, arkalarından koşturan Panteleymon'a dönerek bağırdı. "Geç kalmamam gerektiğini hesaba kat!.."

"Yoldaş!" dedi Panteleymon vıraklar gibi. "Niye geciktiriyorsun beyefendiyi?.."

Ve neyi nasıl hesaba katması gerektiğini bilmeyen Panteleymon, aklına gelen ilk şeyi yaptı. Korotkov'u yakaladı ve gövdesinden tutup kendisine bastırdı, sanki sevgilisini sarar

gibi. Hamlesi işe yaradı. Kalotski merdivenlerden kaydıraktan kayarcasına süzülerek indi, ön kapıdan fırladı.

"Br-rooomm!.. Br-rooomm!.." Bir motosiklet camın ardında beş kere gürledi, pencereleri dumana boğarak gözden kayboldu. Ancak bundan sonra Panteleymon Korotkov'u bıraktı, yüzünün terini sildi ve sızlandı: "Baş belası!.."

"Panteleymon..." Korotkov titreyen bir sesle sordu. "Nereye gidiyor?.. Çabuk söyle... Anlamıyor musun, yerime başkasını işe alacak."

"Malzeme Ofisi Merkezi MALMER'e gidiyor sanırım."

Korotkov merdivenlerden fırtına gibi uçtu, vestiyere daldı, paltosunu ve şapkasını kaptığı gibi sokağa fırladı.

V

ŞEYTANİ OYUN

Korotkov'un şansı vardı. Bir troleybüs tam da o anda Alp Gülü'nün önüne gelmişti bile. Ustaca araca sıçrayan Korotkov, önce fren koluna, yolcuların sırtlarındaki çantalara çarparak öne savruldu. Kalbi umut doluydu. Motosiklet her nasılsa tıkalı yolda kalmıştı ve şimdi troleybüsün önünde yol boyunca ilerliyordu. Korotkov bazen motosikleti görüşünden kaybediyor, bazen de mavi bir dumanın arasından adamın kare sırtını seçebiliyordu. Yaklaşık beş dakika boyunca Korotkov, platformun üzerinde bir o yana bir bu yana çarpa çarpa sallandı, sonunda motosiklet MALMER'in gri binasının önünde durdu. Adamın bodur bedeni etraftan gelip geçmekte olanların arasında göründü ve sonra gözden kayboldu. Korotkov, hareket halindeki troleybüsten atladı, tökezleyip diz üstü yere kapaklandı, şapkasını kaptığı gibi, az kalsın bir arabanın altında kalmaktan son anda kurtulup, koşarak binaya daldı.

Zemini ıslak benekler gibi kaplayan düzinelerce insan Korotkov'un önünden arkasından geçip duruyordu. Birden merdivenlerin ikinci basamağında adamın kare sırtı belirdi ve Korotkov, nefesi tıkanarak telaşla adamın peşinden koştu. Korotkov'un yüreği adamı gözden kaybedeceği korku-

suyla sıkışıyordu. Beşinci katta, kâtip neredeyse tamamen tükenmişken, adam şapkaların, çantaların, yüzlerin arasında gözden kayboldu. Korotkov, şimşek hızıyla fırlayarak kata ulaştı ve üstünde iki levha bulunan bir kapının önünde bir an tereddüde kapıldı. Birinde eski yazıyla yeşil üstüne altın renginde "Dortoir Pepigrenoc" yazılıydı. Diğerinde de yeni yazıyla beyaz üstüne siyah "Malzeme İdare Ofisi Müdürü" yazıyordu. Korotkov içinden tahminde bulunarak bu kapıdan içeriye daldı, odada, bir sürü sarışın kadının aralarında oradan oraya koşturduğu büyük cam bölmeler vardı. Korotkov ilk cam bölmenin kapısını açtı ve içeride mavi takım elbiseli bir adamın oturduğunu gördü. Adam masasına yaslanmış, bir yandan telefonda konuşuyor, bir yandan kahkahalar atıyordu. İkinci bölmedeki masada ise, Sheller Mihaylov'un [3] toplu eserleri diziliydi. Bu setin arkasındaysa, yaşı tahmin edilemeyen ama orta yaşlı görünen eşarplı bir kadın, iğrenç kokan kurutulmuş bir balığı tartmaktaydı. Üçüncü bölmedeyse, tam o anda bir şimşek uzun uzun çakıp da etraftaki küçük zilleri çınlatırken, altı tane daktilonun ardına dizilmiş altı tane açık renk saçlı, küçük dişli kadın, bir yandan gülüşüp bir yandan da daktilo yazıyorlardı. Son bölmenin arkasında, altı kalın sütunla birlikte geniş bir açıklık başlıyordu. Etraftaki daktiloların takırtısı dayanılmazdı ve Korotkov, erkek ya da kadın, bir sürü kafa görebiliyordu ama aralarında Kalotski yoktu. Kafası iyice karışmış

bir o yana bir bu yana dönen Korotkov, rastladığı ilk kadını durdurdu, kadın elinde bir ayna, bir tarafa koşuyordu.

"Kalotski'yi gördünüz mü?"

Kadın kocaman gözlerini açarak, "Evet, az önce buradaydı, şimdi çıktı. Koş da yakala!" deyince Korotkov'un kalbi sevinçle çarptı.

Korotkov, muhteşem kırmızı ojeli tırnaklarıyla çizilmiş bembeyaz, küçük bir elin gösterdiği yöne, genişçe salona doğru koştu. Salonu boydan boya bir hamlede geçince kendini dar ve daha karanlık bir yerde buldu. Orada, gözüne ışıklandırılmış bir asansörün genişçe ağzı ilişti. Yüreği yerinden fırlayacak gibi oldu... Onu bulmuştu... Asansörün ağzı, adamın geniş kare sırtını ve parlak çantasını yuttu.

"Yoldaş Kalotski!.." diye haykırdı Korotkov, eli ayağı tir tir. Bir sürü yeşil ışık zeminde titreşip zıplamaya başladı. Asansörün kapısı, camdan iç kanatları kapladı, asansör çalıştı ve aynı anda adam Korotkov'a doğru dönmeye başlayınca, bedeni yavaş yavaş dönüşüme uğradı. Korotkov her şeyi, ama her şeyi gördü. Gri memur ceketini, şapkasını, çantasını, kuru üzüme benzeyen gözlerini... Karşısındaki Kalotski'ydi, ama yüzünde uzun, kıvırcık bir Asurlu sakalı vardı, sakal göğsüne dökülüyordu... Korotkov'un aklında birden şu düşünce belirdi. "Motosikletle giderken ve belki de sonra merdivenlerden çıkarken uzatmış olmalı sakalını... Bu da ne böyle?.." Ve sonra da bir başka düşünce: "Tak-

ma sakal bu... Neler oluyor?.."

Kalotski kendisini sarmaya başlayan derinliğe dalarken, önce kolları kayboldu, sonra karnı, sakalı ve en sonunda da ufacık gözleriyle, tiz, yumuşak sözlerle kendisine haykıran ağzı. "Çok geç yoldaş!.. Cuma günü gel..."

"Sesi de sahte..." sözleri kafasının içinde yankılandı Korotkov'un. Yaklaşık üç saniye kadar kalbi acıyla kavruldu, ama ardından, hiçbir büyünün, sihrin bu adamı durduramayacağını, oturup beklemenin de kendi mahvoluşu olacağını fark edip asansöre koştu. Asansörün tavanı, kablonun ucundaki şaftı yukarı ittirerek gözden kayboldu. Şaftın üzerinde saçları parıldayan taşlarla bezeli, ağır ağır hareket eden güzeller güzeli, afet gibi bir peri belirdi. Afet şafttan indi, nazikçe Korotkov'un ellerine dokundu ve sordu: "Senin kırılgan bir kalbin mi var yoldaş?"

"Hayır, oh hayır, yoldaş!.." diyen Korotkov kekeledi, afalladı, asansörün kafesine doğru geri geri çekildi. "Bırak beni!.."

"Yoldaş, İvan Finagenoviç'e git o halde," dedi afet üzüntüyle, asansöre doğru seğirten Korotkov'un önünü keserek.

"İstemiyorum!.." diye haykırdı Korotkov. "Yoldaş, acelem var, ne yapıyorsun?"

Ama afet, ısrarcı, ama bir o kadar da üzgün, "Ben bir şey yapamam, bunu sen de biliyorsun," dedi, hâlâ Korotkov'un elini tutuyordu. O sırada asansör katta durdu, elinde çan-

tayla bir adam çıkıverdi, kabinin kapısı kapandı ve asansör tekrar aşağıya indi.

"Bırak beni gideyim," diye haykırdı Korotkov, elini kurtardığı gibi, ağzında bir küfür, merdivenlerden aşağı koştu. Mermer basamakları altışar altışar atlarken, az kalsın yanından geçtiği, dantel şapkalı yaşlı bir kadını düşürüp öldürecekti. Alt katta kendini, mavi üstüne gümüş rengi bir levhanın asılı durduğu devasa bir cam duvarın önünde buldu. Levhanın üst tarafında "Preceptresses" yazıyordu ve alt tarafına mürekkeple "Danışma" yazılmış olan bir kâğıt parçası yapıştırılmıştı. Korotkov'un içini yine karabasanlar bastı. Cam duvarın öte yanında, uçarcasına yürüyen Kalotski'yi açık seçik görebiliyordu. Bildik, dehşet verici Kalotski, yeni tıraş edilmiş suratı belli belirsiz mavi. Korotkov'un o denli yakınından geçiyordu ki, aralarında yalnızca, camdan ince bir duvar vardı. Zihninden hiçbir şey geçirmemeye çalışan Korotkov, pas pas parıldayan bakır kapı tokmağına asıldı ama tokmak bana mısın demedi.

Dişlerini sıkarak parlak bakıra tekrar asıldı ve ancak o zaman gördü umutsuzluk içinde, o ufak açıklamayı. "Geçişler 6 No'lu kapıdan."

Kalotski süzüle süzüle, cam duvarın öte yanındaki bir karaltının oyuğunda gözden yitti.

"Altı numaralı kapı nerede? Nerede bu altı numaralı kapı?" diye bağırdı Korotkov birine, gücü tükenmek üzerey-

di. Etraftan gelip geçenler açıldı. Ufaktan bir kapı gıcırdadı ve dışarıya, elinde büyük bir listeyle, mavi gözlüklü, küçük ama ihtişamlı bir yaşlı adam çıktı. Adam dudaklarını ısırarak gözlüklerinin üstünden Korotkov'a bakıp gülümsedi.

"Ne? Sen hâlâ buralarda mısın?" diye mırıldandı. "Tanrıya şükür, artık hiç kuşku yok ki, sen beni dinlemelisin eski dostum, bence unut bunu. Ben seni zaten gözden çıkardım. He, he!.."

"Beni gözden çıkarmak mı?.. Ne?.." dedi Korotkov kaskatı kesilerek.

"He, he!.. Ne mi?.. İşte bu kadar açık. Listeye bakarsın. Alırsın eline kalemi, karaladın mı olur. İşte bu kadar, he, he!.." Yaşlı adam büyük bir zevkle güldü.

"Bek.. Bekle bir dakika... Beni nereden tanıyorsun?"

"He, he, şaka yapıyor olmalısın Vasiliy Pavloviç."

"Beni biriyle karıştırıyorsun. Benim adım Varfolomey Petroviç," dedi Korotkov, elini soğuk ve kaygan alnına götürerek.

Bir an için o sırıtışı, yaşlı adamın yüzünü terk etti.

Gözlerini kısarak elindeki kâğıda baktı, uzun uzun tırnaklarını satırların üzerinde gezdirdi.

"Neden beni biriyle karıştırıyorsunmuş!.. İşte bak, Kolobkov V. P..."

"Benim adım Korotkov, Kolobkov değil!.." diye haykırdı sabırsızca Korotkov.

"Ben de öyle dedim ya! Kolobkov," dedi gücenerek yaşlı adam. "Bak burada da Kalotski'nin ismi var. Her ikisi de ihraç edildiler. Kalotski'nin yerine Çekuşin geçti."

"Ne?.." diye çığlığı bastı Korotkov, mutluluktan kendinden geçmişti. "Kalotski işten şutlandı mı?"

"Aynen öyle bayım. Bir günde her şeyi değiştirmek istedi, onlar da onu şutladılar."

"Tanrım!" diye sevinçle haykırdı Korotkov, "Kurtuldum, kurtuldum!.." Kendinden geçip yaşlı adamın kemikli, sivri tırnaklı elini sıktı. Adam gülümsedi. Ama Korotkov'un neşesi o anda, aniden sönüverdi: Adamın mavi gözbebeklerinde garip, uğursuz bir ışıltı belirmişti. Mavi dişetlerini açığa çıkaran sırıtışı da bir garipti. Ama neden sonra Korotkov bu rahatsız edici hissi üzerinden attı ve yine yaygaraya başladı.

"O halde benim şimdi KİMAGETEM'e fırlamam gerekir."

"Kesinlikle," diye onayladı yaşlı adam. "Burada da aynen öyle yazıyor. KİMAGETEM. Yalnız bana lütfen şu küçük not defterinizi veriniz de, elimdeki bu güzel minik kalemle üstüne bir not yazıvereyim."

Korotkov hızla elini cebine attı, yüzü bembeyaz kesildi, öbür cebini de yokladı, rengi daha bir attı. Ceplerini salladı, ardından boğucu bir ulumayla arkasını dönüp geldiği merdivenlere koştu, ayaklarının altına, geçtiği yerlere baka baka. Umutsuz Korotkov insanlara çarpa çarpa merdivenin

tepesine uçtu, bu olup bitenleri sormak için, başı taşlarla bezeli o afeti bulmaya çalıştı. Ama ne görsün, peri, sümüklü, çirkin bir oğlan çocuğuna dönüşmüş.

"Seni tatlı çocuk," diyerek çocuğa doğru koştu Korotkov. "Benim şu sarı cüzdanım..."

"Hayır, yalancı!.." diye setçe yanıtladı çocuk. "Ben almadım, yalan söylüyorlar."

"Hayır, hayır, sevgili ahbap!.. Ben öyle demedim... Sen değil... Evraklarım..."

Çocuk kaşlarının altından dik dik ona baktı, sonra aniden, kalın bir sesle, ulurcasına ağlamaya başladı.

"Aman Tanrım!.." diye bağırdı Korotkov umutsuzca, sonra yaşlı adama doğru fırladı.

Ama aşağıya vardığında adam orada değildi. Ortadan kaybolmuştu. Korotkov küçük kapıya doğru koştu, tokmağına yapıştı. Kilitlenmiş gibiydi. İçerideki loş karanlıkta yoğun bir kükürt kokusu vardı.

Korotkov'un kafasının içinde düşünceler bir fırtına hızıyla döndü. Sonra içlerinden bir tanesi kafasını kapladı. "Troleybüs!.." Ve aniden, içlerinden biri sahte gibi görünen siyah bıyıklı ve kel iki adamın, nasıl etrafını sarıp onu sıkıştırdıklarını hatırladı.

"Ah, dertte... İşte şimdi başım fena halde dertte," diye mırıldandı Korotkov kendi kendine. "İşte bu, bütün dertleri bitirecek bir dert."

Dışarı fırladı, sokağın sonuna kadar koştu, dar bir sokağa saptı ve kendisini, sevimsiz bir mimarisi olan küçük bir binanın önünde buldu. Tek gözüyle, doğrudan Korotkov'a değil ama onun tarafına bakan, donuk yüzlü, karanlık bir adam sordu: "Nereye gittiğini sanıyorsun?"

"Ben az evvel evrakları çalınan yoldaş Korotkov V. P... Bütün evraklarım çalındı... Bu yüzden tutuklanabilirdim..."

"Bu gayet açık!.." diyen sundurmadaki adam onayladı.

"O halde izin verin de..."

"Acaba Korotkov tek başına mı geldi?"

"Ama ben, ben Korotkov'um yoldaş."

"Kimliğini ver bana, bir bakayım."

"Az önce çalındı dedim ya..." diye sızlandı Korotkov, "çalındılar yoldaş, bıyıklı genç bir adam..."

"Bıyıklı mı? Bu Kolobkov olmalı. Hiç şüphesiz, o! Özellikle bizim bölgemizde iş yapar. Sen git de şimdi onu çay bahçelerinde ara."

"Yoldaş, gidemem," diye inledi Korotkov. "Benim şimdi KİMAGETEM'e gidip Kalotski'yi görmem lazım. Bırakın da geçeyim."

"O zaman bana kimliğinin çalındığına dair bir belge getir."

"Kimden?"

"Muhtarlıktan." [4]

Korotkov sundurmadan çıktığı gibi sokak aşağı koştu.

"KİMAGETEM'e mi, yoksa muhtara mı?" diye düşündü. "Muhtarın ofisi sabahları açık, o halde KİMAGETEM'e gideyim."

Tam bu sırada, uzakta, pas rengi bir kulenin saati dört kere çaldı ve dört bir yönden, ellerinde çantalarıyla insanlar kapılardan çıkıp sokaklarda koşturmaya başladı. Gün batıyordu ve hafiften, ıslak bir kar atıştırmaya başlamıştı.

"Çok geç oldu," diye söylendi Korotkov içinden. "Yürü evine!"

VI

İLK GECE

Kapıda, anahtar deliğinin üstüne yapıştırılmış bir not duruyordu. Korotkov notu alacakaranlıkta okudu.

Sevgili komşu,

Ben Zveningorod'a annemin yanına gidiyorum. Şarapları hediye olarak sana bırakıyorum. İstediği kadarını iç. Zaten kimse onları almak istemiyor. Köşede duruyorlar.

Sevgiler

A. Pakyova

Ağzını çarpıtarak sırıtan Korotkov, anahtarı çevirdi, koridorun köşesinde duran şişelerin hepsini yirmi sefer yaparak kendi odasına taşıdı, ışığı yaktı ve üstünü hiç çıkarmadan, o haliyle, şapkasıyla, paltosuyla kendini yatağa attı. Büyülenmiş biri gibi, neredeyse yarım saat, alacakaranlığın koyuluğunda gittikçe silikleşen Cromwell'in portresine gözlerini dikti, sonra aniden yattığı yerden fırlayıp sanki kurulmuş gibi, mekanik hareketler yapmaya başladı: Şapkasını çıkardığı gibi, bir köşeye fırlatıp attı, bir tekmede bütün kibrit paketlerini yere saçıp ayaklarıyla ezmeye başladı.

"Al sana! Al sana!" diye bağırdı Korotkov ve bir çatırtıyla

kahrolası kutuları parçaladı, Kalotski'nin kafasını ezdiğini hayal ediyordu.

Adamın yumurta gibi kafasını aklından geçirirken, bir tıraşlı bir sakallı görünen suratını anımsadı ve o anda durdu.

"Bir dakika... Bu nasıl olur?" diye fısıldadı kendi kendine, elini alnına dayayıp. "Neler oluyor? Bütün bu korkunç şeyler olup dururken ben neden oturup bu ıvır zıvırlarla ilgileniyorum ki? Acaba gerçekten Kalotski iki kişi olabilir mi?"

Odanın siyah pencerelerinden içeriye yavaş yavaş bir dehşet duygusu sızdı, Korotkov hiçbir şey görmemek için gözlerini sımsıkı yumdu. Ama bu pek işe yaramadı. Çift yüz –şimdi yine sakalları uzuyor, işte bak şimdi de tıraş olmuş– ara ara odanın köşelerinden süzülüp ortaya çıkıyordu, yeşil gözleri çakmak çakmaktı. Sonunda Korotkov tüm bunlara dayanamadı, gerginlikten başının çatlayacağını sanarak oturup sessizce inlemeye başladı.

Ağlayıp biraz rahatladıktan sonra dünden kalan dilimlenmiş patatesleri yedi ve sonra, tekrar o lanetli bulmacanın içine girdi, biraz daha hıçkırdı. "Topla kendini..." diye mırıldandı aniden. "Şarabım varken niye oturup ağlıyorum ki?"

Bir dikişte yarım çay bardağı şarap içti. Tatlı sıvı beş dakika içinde etkisini gösterdi. Sol şakağı acıyla zonklamaya

başlamıştı, başka bir şeyler içmek için yakıcı, mide bulandırıcı bir istek duydu. Üç bardak su içtikten sonra, şakaklarındaki ağrı yüzünden Kalotski'yi tamamen unuttu, üstündeki paltoyu iniltiyle çıkardı ve halsiz, gözlerini yumup yatağına uzandı. "Birkaç Pyramidon [5] olsaydı iyi olurdu," diye fısıldadı kendi kendine uzunca bir süre, karanlık uyku kendisine merhamet gösterene dek.

VII

ORG VE KEDİ

Ertesi gün sabah saat onda Korotkov aceleyle çayını yaptı, keyif alamadan çeyrek bardak içti, içinden, önünde zor, sorunlarla dolu bir günün kendisini beklediğini geçirerek odasından çıktı, sisler içindeki asfalt avluyu koşarak geçti. Küçük binanın kapısında "Bina Yöneticisi" yazıyordu. Gözleri "Vefatından dolayı resmi evrak verilmemektedir" yazısını gördüğünde Korotkov az daha zile basmak üzereydi.

"Aman Tanrım!" diye öfkeyle bağırdı Korotkov. "Neler oluyor? Nereye gitsem bir dert." Ardından ekledi: "Pekâlâ, evrakları daha sonra hallederim, şimdi KİMAGETEM'e gitmem gerek. Neler olup bittiğini öğrensem iyi olacak. Belki de Çekuşin geri dönmüştür bile."

Tüm parası çalınmış olduğundan, Korotkov, tabana kuvvet, KİMAGETEM'e kadar yürüdü ve koridordan doğruca odasına yöneldi. Ofisinin kapısında, ağzı bir karış açık, donup kaldı, çevrede tek tanıdık yüz bile yoktu. Ne Starlin, ne Anna Efgrakovna, tek kelimeyle hiçbiri... Masaların arkasında, telgraf tellerine dizilmiş kargalar gibi bekleşenler yoktu artık, onların yerine Çar Aleksey Mihayloviç'in üç şahinini [6] andırır, yeni tıraşlı yüzleriyle, açık gri memur ceketlerini giymiş üç sarışın adam oturuyordu. Bir de, rüya

gibi gözleri olan, taşlı küpeler takmış genç bir kadın. Genç adamlar Korotkov'u hiç umursamadan ellerindeki defterlere bir şeyler karalamayı sürdürdüler ama kadın Korotkov'a bakmaya devam etti. Ancak Korotkov kadına beklenmedik bir gülümseyişle karşılık verdiğinde, kadın nedense kibirle sırıttı ve sonra sırtını döndü. "Garip," diye düşündü Korotkov, tökezleyip odadan çıkarken. Kendi odasının kapısında eski bildik "Kâtip" yazısına bakarken bir an tereddüde düştü, ardından kapıyı açıp içeri girdi. Işık bir anda gözlerini aldı ve ayaklarının altında yer sallanır gibi oldu. Korotkov'un masasında, dirseklerine yaslanmış, elinde bir kalem, sinirli sinirli bir şeyler karalayan Kalotski oturuyordu. Parlak, taranmış saçları göğsüne dökülüyordu. Korotkov, yeşil döşemenin [7] üstünde cilalı, kel bir leke gibi duran adama bakarken nefesini tuttu. Sessizliği ilk bozan Kalotski oldu.

"Ne istiyorsunuz yoldaş?" diye kibarca öttü kumrular gibi, abartılı bir şekilde.

Korotkov ürpererek dudaklarını ısırdı, sıska göğsüne bir nefes çektikten sonra, zor duyulabilir bir sesle:

"Öhömm... Yoldaş, burada kâtip benim... Yani... şey, eğer talimatnameyi okursanız..."

İçine düştüğü şaşkınlık, Kalotski'nin suratının üst kısmının şeklini değiştirdi. Açık renk kaşları dikildi ve alnı bir akordeona dönüştü.

"Özür dilerim ama," diye yanıtladı kibarca, "burada

kâtip benim."

Korotkov'u geçici bir suskunluk kapladı. Geçtiğinde, ağzında şu kelimeleri geveledi. "Ama ne demek istiyorsunuz?.. dün, yani... oh, anlıyorum... özür dilerim efendim... peki..."

Arkasını dönüp odadan çıktı ve koridorda, kısık sesle, kendi kendine, "Korotkov, hatırlamaya çalış, bugün günlerden neydi?" dedi.

Ardından yine kendi kendini yanıtladı: "Salı, o halde, Cuma, bin dokuz yüz..."

Tekrar geri döndü, tam o anda koridordaki iki lambanın ışığı aniden, fildişinden bir insan topunun üstünde parladı ve Kalotski'nin yüzü her yeri, tüm dünyayı kapladı.

"İyi o halde!" diye kükredi yaratık. "Ben de seni bekliyordum zaten. Güzel. Tanıştığımıza sevindim." Korotkov'u bir titreme aldı.

Yaratık bunları söyledikten sonra Korotkov'a doğru yürüdü ve elini öyle bir sıktı ki Korotkov, çatıdaki leylekler gibi, tek ayağı havada öylece kalakaldı.

"Personeli paylaştırdım," dedi Kalotski, küstahça, kararlı ve çabucak. "Üç tane oraya," diyerek eliyle ana ofisin girişini işaret etti. "Ve Maneçka, elbette. Sen benim asistanım olacaksın. Kalotski de kâtip. Diğer hepsine kapıyı gösterdim. Elbette şu Panteleymon'a da. Alp Gülü zamanlarında da yine kapıcı olduğuna dair duyumlar aldım. Ben şimdi

bir başka ofise gideceğim, bu arada sen ve Kalotski de bunların hepsi hakkında bana rapor yazacaksınız, özellikle de şu adam hakkında... Neydi adı?.. Hah, Korotkov... Aklıma gelmişken, sen biraz o hergeleyi andırıyorsun. Aranızdaki tek fark, onun gözleri siyah."

"Ben mi? Yo, hayır," dedi Korotkov, ağzı bir karış açık gerisin geri sendelerken. "Ben o hergele değilim. Benim tüm evraklarım çalındı. Hepsi..."

"Hepsi mi?" diye sordu Kalotski. "Saçmalık. Neyse, boş ver!"

Birden, acılar içinde nefes nefese kalmış Korotkov'u kolundan yakaladığı gibi sürükleye sürükleye, koridor boyunca koşarak, şimdi sefasını sürdüğü özel ofisine götürdü. Onu yumuşak deriden bir koltuğa fırlatıp kendisi de masasına kuruldu. Ayaklarının altındaki zeminde hâlâ garip bir sallanma hisseden Korotkov, bir top gibi büzüldü, gözlerini sımsıkı yumup sayıklamaya başladı. "Pazartesi ayın yirmisiydi, o halde Salı yirmi biri... Hayır! Neyim var benim? Bu yıl yirmi bir. Referans no 0.15, imza ve onaylayan Varfolomey Korotkov. Yani ben. Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma, Cumartesi, Pazar, Pazartesi. Hem Pazartesi, hem de Perşembe "P" ile başlıyor ve Cuma... eesssssssss... "C" ile, tıpkı Cumartesi gibi..."

Kalotski hışımla bir kâğıda bir şeyler karaladı, bir damga ile mührü bastıktan sonra Korotkov'un eline sıkıştırıverdi.

Tam o anda telefon öfkeyle çalmaya başladı. Kalotski ahizeyi kaptığı gibi konuşmaya başladı. "Aha! Peki, peki. Hemen yola çıkıyorum."

Paltosunu kaptığı gibi üstüne geçirip kel başına da şapkasını taktıktan sonra, şu sözleri sıralayarak kapıda gözden kayboldu. "Beni Kalotski'lerde bekle."

Mühürlü kâğıtta yazanları okuyunca Korotkov'un kızarmış gözlerinde her şey bulanıklaştı.

İşbu evrağın adına düzenlendiği kişi, Yoldaş Vasili Pavlovi Kolobkov, benim de kimliğini tasdik ettiğim üzere, asistanlığıma getirilmiştir.

Kalotski

"O-oh!.." diye inledi Korotkov, elindeki kâğıdı ve şapkasını yere düşürerek. "Neler oluyor?"

Tam o anda, kapı büyük bir gürültüyle ardına dek açılıp çarptı ve Kalotski geri döndü, sakalını takmıştı.

Tüm ışıklar söndü.

"A-a-a-a-a-a-h!.." diye çığlığı bastı Korotkov, artık bu işkenceye dayanacak gücü kalmamıştı, dişlerini sıkıp Kalotski'nin üstüne atladı. Kalotski'nin yüzü dehşetten o anda sapsarı oldu. Gerisin geri sendeleyip kapıya çarptığı gibi, kapı gürültüyle açıldı, koridora düştü ve kendisini korumak için yere çömeldi, ama sonradan nedense doğrulup bir yandan

da çığlığı basarak kaçmaya başladı. "Ulak! Ulak! Yardım edin!"

"Durun! Durun! Yalvarırım durun, yoldaş!" diye bağırdı Korotkov, kendine gelip Kalotski'nin peşinden koşarak.

Ana ofiste gürültü koptu ve şahinlerin üçü de buyruk verilmişçesine durdukları yerden sıçradılar. Daktilocu kızın rüya gibi gözleri yuvalarından fırladı.

"Onu vuracaklar! Vuracaklar!" diye attığı histerik çığlık ortalığı çınlattı.

İlk önce Kalotski orgun bulunduğu yere sıçrayarak koridora varan kişi oldu, ne yöne koşacağına bir an karar veremedikten sonra ileri atıldı ve keskin bir köşeyi döndükten sonra, orgun arkasında gözden kayboldu. Onun peşinden Korotkov fırladı, ayağı kayınca, orgun sarı kenarından sarkan eğri, büyük, siyah kolluk olmasa, az daha merdivenlerin tırabzanlarına çarpıp kafasını kıracaktı. Paltosunun etekleri eğri çıkıntıya takıldı ve eskimiş kalın kumaş bir sökülme sesiyle yırtıldı. Korotkov yavaşça soğuk zemine oturdu. Orgun arkasındaki çıkış kapısı Kalotski'nin arkasından bir çınlamayla kapandı.

"Tanrım..." diye başladı Korotkov, ama sözünü bitiremedi.

Garip bir ses, bir bardağın kırılması gibi bir ses, büyük orgun toz kaplı pirinç borularında duyuldu – sonra bir rahimden geliyormuşçasına, pürüzlü bir gürleme, garip bir

krom çığlık ve çanların hep birden çalması. Ardından yüksek perdeden bir majör koro, coşku dolu, canlandırıcı bir ses ve üç katlı kabin de çalmaya başladı, uzun aralıklı sesler içeride dört bir yana yayıldı:

"Moskova yangını yaktı, yıktı."

Panteleymon'un solgun yüzü, ansızın kapının siyah boşluğunda belirdi. Hemen ardından adam bir başkalaşım geçirdi. Gözleri zafer parıltılarıyla ışıldadı, vücudu dikleşti, sağ elini üstünden görünmez iplikleri çekiştiriyormuşçasına sol elinin üstüne kamçıladı, kızağa koşulmuş bir at gibi, durduğu yerden fırlayıp, kollarını fincan dolu bir tepsiyi taşıyormuş gibi tutarak merdivenlere seğirtti.

Dumanlar nehrin öte yanını kapladı. "Ben ne yaptım?" Korotkov dehşet içindeydi.

Uzunca bir süre ses çıkarmaya ara veren enstrüman şimdi yavaştan KİMAGETEM'in boş koridorlarını sararak on binlerce başı olan bir aslanın kükremesini andıran madeni sesler çıkarmaya başladı.

Bu ulumaların, gürültülerin ve zillerin arasından bir otomobilin kornası duyuldu ve aniden Kalotski ana kapıdan içeri girdi – tıraş olmuş, tehditkâr ve hınç dolu Kalotski.

Şeytanî mavi yansımanın içinde, süzüle süzüle merdivenlerden yukarı çıkmaya başladı. Korkudan tüyleri diken diken olan Krotkov sıçrayarak, yandaki kapıdan dışarı koştu, eğri merdivenlerin altından çakıl kaplı avluya ve ardın-

dan da sokağa kaçtı. Kulağı hâlâ geride kalan Alp Gülü'nden gelen gürültülerde, sanki bir yarışta koşuyormuş gibi sokaklarda adeta uçtu. Ve üstünde gri ceketi, orada durdu.

Sokağın köşesinde sürücünün biri, yaşlı atını yerinden kaldırabilmek için, çıldırmış gibi kırbacını sallıyordu.

"Efendim! Efendim!" Korotkov hıçkırıklar içinde, "Yine o! Neler oluyor?" dedi.

Bu kez de sakallı olan Kalotski, at arabasının kenarından çıkıp ansızın kaldırımda belirdi. Arabaya atlayınca arka tarafı göçerten adam, tiz sesiyle sürücüye bağırmaya başladı. "Hadi sür!.. Hadi sürsene!.. Seni işe yaramaz şey..."

Yaşlı at arka ayaklarıyla çifte ata ata hareket etti, ardından kırbacın yakan şaklamaları ile sokağı tekerleklerin gıcırtısına boğarak hızlanıp ileri atıldı. Gözyaşları içindeki Korotkov, arabanın cilalı kabininin, altından düşen banknotları dört bir yana saça saça gözden kayboluşunu seyretti. Çevredeki küçük çocuklar çığlık çığlığa arkalarından koştular. Arkasına dönen arabacı, umutsuzca dizginleri çekti, ama Kalotski delirmiş gibi adamın sırtına yumruk indirip bağırmaya başladı. "Sür!.. Hadi sür!.. Ben sana neyse öderim!"

Çaresizlik içindeki arabacı ağlayarak, "Ekselansları, ortada bir cinayet falan mı var?" deyip yaşlı atı kırbaçlamaya başladı. Hızla köşeyi dönüp gözden kayboldular.

Arkalarından hıçkırıklara boğulan Korotkov başını kal-

dırıp gri gökyüzüne baktı, bir an sendeledikten sonra, acı içinde, kendi kendine, "Artık yeter!.. Bunu yanına bırakmayacağım. Hakkından geleceğim," dedi. Atladığı gibi, bir troleybüsün yaylı arka vagonuna bindi. Yaklaşık beş dakika yaylı vagonda sallandıktan sonra, dokuz katlı yeşil bir binanın önünde indi. Hemen koridora koşan Korotkov, ahşap bir bölmedeki dört köşe açıklıktan başını içeri daldırıp, mavi giyimli iri yarı çaycıya sordu.

"Şikâyet bürosu nerede, yoldaş?"

"Sekizinci kat, dokuzuncu koridor, kırk birinci bölme, oda 302," dedi çaycı, kadınsı bir sesle.

"Sekizinci, dokuzuncu, kırk bir... üç yüz... neydi... üç yüz iki," diye fısıldadı Korotkov, geniş merdivenlerden yukarı koşarken. "Sekizinci, dokuzuncu, dur, kırk, , hayır, kırk iki, ... , hayır, üç yüz iki," diye söylendi. "Tanrım, unuttum, ..., evet, kırkıncı, kırkıncı..."

Sekizinci katta, üç kapıyı geçtikten sonra, dördüncüde, siyah rakamlarla 40 yazılı kapıyı gördü ve kapıdan, kolonlu, iki lambanın aydınlattığı devasa bir salona girdi. Kıyıda köşede rulo kâğıtlar durmaktaydı, yerler üzerine bir şeyler yazılı yırtılmış kâğıt parçalarıyla kaplıydı. Bu bölmede üzerinde bir daktilo olan küçük bir masa ve ayrıca harikulade bir kız bulunmaktaydı. Masasında oturan kız, elini yanağına dayamış, bir şarkı mırıldanıyordu. Şaşkınlık içinde etrafına bakınan Korotkov, kolonların arkasındaki bir platformdan

çıkıp ağır ağır yürüyen beyaz kuntuş [8] giymiş bir adamın iri cüssesini fark etti. Adamın pürüzsüz yüzünde, grimsi sarkık bıyıkları seçiliyordu. Olağandışı bir kibarlık ve yüzüne yapıştırdığı cansız Paris gülümsemesiyle, adam yaklaştı, nazikçe Korotkov'un elini sıktı, kollarını dirseklerinde kavuşturdu ve "*Jan Sobieski*," [9] dedi.

"Olamaz," diye yanıtladı şaşkınlıktan dili tutulmuş Korotkov.

Adam kibarca gülümsedi.

"Bir düşünün, birçok insan şaşırıyor," diye konuşmaya başladı, bozuk bir aksan ile, "Fakat yoldaş, sakın benim o haydutla ortak bir yanım var diye düşünmeyin. Oh, hayır. Bu kötü bir tesadüf, o kadar. Zaten adımın Sotsovski olarak değiştirilmesi için dilekçe verdim. Böylesi çok daha iyi, ayrıca tehlikeli de değil. Ama yine de sizin için bir sorun oluyorsa..." Adam dudaklarını birleştirerek, "Sizi zorlamak istemem. Her zaman bir başkasını bulabiliriz. Personele ihtiyacımız var," dedi.

"Aman Tanrım, neler söylüyorsunuz?.." diye haykırdı Korotkov, öbür taraflarda olduğu gibi, burada da garip bir şeyler olacağını seziyordu. Tıraşlı yüzün ve kel adamın aniden bir yerlerden çıkıvereceğinden korkan Korotkov, sanki peşinde avcılar varmış gibi başını arkaya çevirdi ve becerikssizce kekeledi. "Çok memnun oldum, evet, çok..."

Adamın pürüzsüz yüzü belli belirsiz kızardı. Korot-

kov'un elini nazikçe tuttuğu gibi bir yandan aynı kelimeleri tekrarlayarak onu küçük masaya oturttu. "Ben de çok memnun oldum. Ama işte zorluk burada, düşünün bir kere, sizi oturtabileceğim bir yerim bile yok. Tüm ehemmiyetimize rağmen bir kümeste çalıştırılıyoruz." (Adam eliyle kâğıt bobinleri işaret etti.) "Ah, dolabımız bile yok... Fakat personelimize göstereceğiz, endişelenmeyin.... Hmm... Bizleri sevindirecek yeni neleriniz var?" diye sordu şefkatle, solgun Korotkov'a. "Oh, evet, pardon, bin kere pardon, lütfen tanıştırmama izin verin... Henrietta Potapovna Persimfans."

Kadın buz gibi elleriyle Korotkov'un elini çabucak tutup tokalaştı ve bitkin gözlerle Korotkov'a baktı.

"Ve..." diye devam etti patron tatlı tatlı, "bizleri sevindirmek için neler getirdiniz bakalım? Bir köşe yazısı mı? Skeçler mi?" Beyaz gözlerini arkasına döndüre döndüre ağzında geveledi: "Onlara ne kadar ihtiyacımız olduğunu tahmin edemezsiniz."

"Tanrı aşkına, neler oluyor?" diye düşündü Korotkov içinden, ardından nefesi tıkanarak konuşmaya başladı.

"Bir şey... eh... korkunç bir şey geldi başıma. O... anlayamıyorum. Tanrı aşkına, sakın halusinasyonlar görüyorum sanmayın... Öhömm... ha, ha..." (Korotkov sahte bir gülüşe kalkıştı ama beceremedi.) "O yaşıyor, sizi temin ederim... fakat hiçbir şey anlayamıyorum, bazen sakallı, ardından bir dakika bile geçmeden sakalsız. Kesinlikle anla-

mıyorum... Üstelik sesi de değişiyor... Öte yandan bütün evraklarım çalındı, ayrıca şans bu ya, muhtar da ölmüş. Bu Kalotski..."

"Biliyordum," diye haykırdı patron, "Kesinlikle onlar olmalı!.."

"Aman Tanrım, elbette," diye yankılandı kadının sesi. "Oh... Bunlar o korkunç Kalotski'ler!.."

"Biliyor musunuz?" diye heyecanla araya girdi patron. "Ben onun yüzünden böyle, yerlerde oturuyorum. İşte bakın bayım, buna ne dersiniz? Yahu, o gazetecilikten ne anlarmış?.." Elindeki düğmeyle Korotkov'u dürttü. "Lütfen bana onun bu konu hakkında ne bildiğini açıkça söyleyin. Burada tam iki gün geçirdi, benim için tam bir işkenceydi. Fakat, talih bu ya, Fyodor Vasiliyeviç'i görmeye gittim, o da onu buradan aldırdı. Sorunu açıkça söyledim. Ya o ya ben dedim... Onu KİMAGE-TEM midir nedir, nerede olduğunu bir tek şeytanın bildiği bir yere tayin ettiler. Bırakın o kibritlerin arasında kokuşsun! Ama ya mobilyalarım... Mobilyaları da o kahrolası büroya taşıtmayı başarmış. Hepsini! Buna ne dersiniz? Şey, sorabilir miyim, ben yazmaya devam edecek miyim? Siz ne yazacaksınız? Bizimle çalışacağınızdan kuşkum yok, sevgili Korotkov (adam Korotkov'u kucakladı). O alçak, güzelim saten Louis Quartorze mobilyalarımızı, eninde sonunda, yarın cehennemin kapısından da sıkı kapanacak olan o aptal büroya nasıl da sorumsuzca nakil ettirdi."

"Ne bürosu?" diye sordu Korotkov, umursar görünmeye çalışarak.

"Oh, oradaki şu şikâyet midir nedir, onların bürosu," dedi patron, sinirli sinirli.

"Ne?" diye haykırdı Korotkov. Ne? Nerede peki?"

"Şu tarafta," diye yanıtladı adam, şaşırmış bir halde, eliyle zemin katı işaret ederek. Korotkov, adamın beyaz kuntuş içindeki çılgın görüntüsüne son bir bakış attı ve bir dakika sonra kendini koridorda buldu. Biraz düşündükten sonra aşağı kata inen merdivenleri aramak için sol tarafa doğru koştu. Koridorların kaprisli dönemeçlerinden geçe geçe beş dakika kadar koştuktan sonra, kendini, koşmaya başladığı yerin önünde buldu: 40 numaralı kapının önünde.

"Kahretsin!" diye inledi Korotkov, ayağını yere vurdu ve sağa doğru fırladı. Beş dakika sonra tekrar aynı yerdeydi. 40 numaralı kapının önünde. Umutsuzluğa kapılan Korotkov içeri daldı ve odada kimsenin olmadığından emin oldu. Yalnızca masanın üstündeki daktilocu kız beyaz dişlerini göstere göstere gülümsedi. Korotkov sütunların olduğu tarafa yöneldi ve orada patronun görüntüsünü yakaladı. Adam şimdi bir büst kaidesinin üzerinde, küskün yüzünde hiçbir gülümseme bulunmaksızın oturmaktaydı.

"Güle güle demediğim için kusuruma bakmayın..." diye söze başladı Korotkov ve derhal sustu. Patron, orada, bir kulağı ve burnu olmaksızın oturuyordu, üstelik sol kolu da

kırılmıştı. Arkaya doğru sendeleyerek donakalan Korotkov tekrar koridora kaçtı. Karşıdan fark edilmeyen, gizli bir kapı aniden açıldı, içinden, kahverengiler içinde, boyunduruğunda boş kovalar taşıyan, yaşlı, buruşuk bir kadın belirdi.

"Hey sen! Hey, yaşlı bayan!" diye endişeyle bağırdı Korotkov. "Şikâyet bürosu nerede?"

"Bilmiyorum, bayım. Bilmiyorum, saygıdeğer bayım," diye yanıtladı yaşlı kadın. "Ama boş yere koşturup durmayın, efendim, nasıl olsa bulamayacaksınız. Düşünebiliyor musunuz, tam on kat var."

"O-o-oh!.. Seni geri zekâlı!" diye gürledi Korotkov dişlerini gıcırdatarak ve sonra kapıya koştu. Kapı, arkasından hızla çarptı ve Korotkov kendisini çıkışı olmayan, neredeyse karanlık, dipsiz bir boşlukta buldu. Çukura düşmüş biri gibi tırmalayıp durduğu duvarlara çarpa çarpa ilerlerken en sonunda, beyaz bir lekenin önüne düştü ve bu boşluk onu merdiven gibi bir yerin önüne çıkardı. Kesik kesik ama kuvvetli bir gürültüyle aşağıya koştu. Aşağıdan kendisine doğru gelmekte olan ayak seslerini duyabiliyordu. Kederli bir zorlanma hissi yüreğine saplandı ve Korotkov durup bekledi. Birden parıldayan bir memur şapkası ortaya çıktı, sonra da gri bir aba ve uzun bir sakal gözünün önünde belirdi. Korotkov tökezledi ve eliyle merdivenlerin parmaklıklarını sıkıca kavradı. İkisinin de bakışları kendiliğinden buluştu ve her ikisi de tiz bir sesle, acı ve dehşet içinde ulur gibi bağırmaya

başladılar. Korotkov merdivenlerden yukarı doğru koşmaya, Kalotski de başa çıkılmaz bir korku içinde, basamaklardan aşağıya kaçmaya başladı.

"Bekle!" diye vırakladı Korotkov, "bir dakika... yalnızca bir açıklama..."

"Kurtarın beni!" diye kükredi Kalotski, tiz sesini o en baştaki bas bakır sesine çevirerek. Geriye doğru kaçarken, şimşek gürültüsüne denk bir gürültüyle başının üstüne yuvarlandı; fakat aldığı darbe boşuna değildi. Fosforlu gözleriyle kara bir kediye dönüşüveren adam, geriye doğru sıçradı, zemini bir kadife yumuşaklığıyla orta yerinden süpürürcesine kat ederek kendini bir top gibi yuvarladı ve eşiğe sıçrayarak, kırık camların ve örümcek ağlarının arasında gözden kayboldu. Bir an için Korotkov'un aklı beyaz bir tül ile örtülmüş gibi bulandı fakat hemen ardından perde düştü ve zihninde her şey olağandışı bir berraklığa kavuştu.

"Şimdi her şeyi anlıyorum," diye fısıldadı kendi kendine Korotkov ve yavaş yavaş gülmeye başladı. "Aha, şimdi anlıyorum, demek buymuş. Kediler! Şimdi her şeyi anlıyorum. Kediler..."

Daha yüksek sesle, giderek yükselen bir sesle kahkaha atmaya başladı, sonunda çınlayan sesi bütün merdivenleri kapladı.

VIII

İKİNCİ GECE

Alacakaranlıkta saten yatağında oturan yoldaş Korotkov, bütün olanları unutmak ve sakinleşmek için üç şişe şarap içti. Şimdi başının her yanı ağrıyordu, sağ ve sol şakakları, alnı, hatta gözkapakları. Midesinde kabaran hafif bir bulantı dalga dalga yükseldi ve sonunda yoldaş Korotkov iki kere çamaşır teknesine kustu.

"Yapacağımı görürsünüz," diye fısıldadı güçsüzce, başını öne sarkıtarak, "yarın onunla karşılaşmaya çalışacağım. Ama nasılsa her köşeden fırlayıverdiğine göre, durup bekleyeceğim. İster bir arka, ister bir çıkmaz sokakta. Geçip gitsin. Eğer beni kovalamaya çalışırsa, kaçıp kurtulacağım. Arkamdan bakakalacak. Çek git diyecek, nereye istersen, zaten ben de artık KİMAGETEM'e gitmek istemiyorum. Unut gitsin. Kendi kendinin müdürü ve kâtibi ol Kalotski, zaten artık senin troleybüs paranı da istemiyorum. Onsuz da idare edebilirim. Beni yalnız bırak, lütfen. İster bir kedi ol, ister olma, sakalın olsun ya da olmasın, sen kendi başına kal, ben kendi başıma. Kendime ufak bir iş bulacağım ve huzur içinde, sessiz bir hayat süreceğim. Kimseye karışmayacağım, kimse de bana karışmayacak. Hakkında bir şikâyet mektubu da yazmayacağım. Yarın, tek işim, evraklarımı çı-

kartacağım, o kadar..."

Uzaklarda bir yerlerde bir saat çalmaya başladı. Bong... Bong... "Petruşkini," diye düşündü Korotkov ve saymaya başladı. "On... on bir... gece yarısı... on üç, on dört, on beş... kırk..."

"Küçük saat kırk kere çaldı," diyerek acı acı zoraki sırıttı Korotkov ve tekrar ağlamaya başladı. Midesi kilise şarabından yine bulanmaya başladı, acı, tüylerini diken diken ediyordu.

"Sert bir şarapmış, oh, çok kuvvetli," diye homurdandı Korotkov, inleyerek yastığının üzerine attı kendini. Yaklaşık iki saat geçti, söndürülmemiş lamba, yastığın üstündeki solgun yüzü ve dağınık saçları aydınlatmaya devam ediyordu.

IX

DAKTİLOCU KIZIN DEHŞETİ

Sonbahar sabahı, yoldaş Korotkov'u tuhaf, puslu ve loş karşıladı. Ürkerek merdivenlerden aşağı bakan Korotkov, sekizinci kata çıktı, rastgele sağa döndü ve neşeyle sarsıldı. Boyayla çizilmiş bir el "302-349 No'lu Odalar" yazısını gösteriyordu. Yardımına koşan elin parmağını takip eden Korotkov, üstüne "302 No'lu Oda. ŞikâyetBürosu" yazan kapıyı gördü. Karşılaşmaması gereken birine rastlamamak için ihtiyatla içeriyi süzdükten sonra odaya girdi ve kendisini birçok kadının ve daktilocu kızın önünde buldu. Biraz tereddüt ettikten sonra, odanın en sonundaki esmer, donuk yüzlü kadına yöneldi, başıyla selamladı ve tam bir şey söylemek üzereyken kadın aniden sözünü kesti. İçeridekilerin hepsinin bakışları Korotkov'un üstünde toplandı.

"Haydi koridora çıkalım," dedi esmer kadın kabaca, bir yandan da saçını düzeltiyordu.

"Tanrım, gene başlıyor..." diye geçirdi aklından Korotkov umutsuzca. Ağır ağır iç çekti, söylenene boyun eğdi. Odada kalan altı kadın, heyecanla arkalarından fısıldamaya başladılar.

Esmer kadın, Korotkov'u dışarı çıkardı, koridorun yarı karanlığında, "Seni şeytan... Bütün gece senin yüzünden

uyku uyumadım, ama artık kararımı verdim. İstediğin gibi olsun. Kendimi sana vereceğim," dedi.

Korotkov, vadideki zambaklar gibi kokan, kocaman gözlü esmer yüze baktı; gırtlağından garip bir ses çıkarabildi ve tek bir şey söyleyemedi. Esmer kadın başını arkaya attı, ıstırap çeken biri gibi dişlerini sıktı, Korotkov'un elini yakaladı, kendisine çekti ve fısıldadı. "Niye bir şey söylemiyorsun, seni baştan çıkarıcı? Cesaretinle beni fethettin, hain. Öp beni, çabuk öp, hazır teftiş kurulundan kimseler ortada yokken."

Korotkov'un ağzından gene o garip ses çıktı. Sendeleyen Korotkov, dudaklarında yumuşak ve tatlı bir şey hissetti ve gözlerinin dibinde, kadının iri gözbebekleri belirdi.

"Kendimi sana vereceğim..." diye fısıldadı kadın, doğrudan Korotkov'un ağzının içine.

"İstemiyorum," diye yanıtladı Korotkov, hırıltıyla, "bütün evraklarım çalındı."

"Öyle mi? Ooo!.." diye bir ses işitildi aniden, arkasından.

Korotkov arkasını döndü ve parlak kıyafetler içindeki yaşlı adamı gördü.

"Oooh!" diye çığlığı bastı esmer kadın, elleriyle yüzünü kapatarak kapıya doğru koştu.

"He he!" dedi yaşlı ufak tefek adam. "İşte bu ilginç. Ne zaman biri ayrılsa, sen oradasın, Bay Kolobkov. Evet, sen gerçek bir çapkınsın. Fakat saklamaya ne gerek var, kızları

sen öpsen de, öpmesen de, bütün masrafların ödendiği bir iş gezisi ayarlayamazsın. Geziyi bana verdiler, bu yaşlı adama, geziye ben gideceğim. İşte aynen bunu yaptılar, bayım."

Bu sözlerin ardından parmağıyla Korotkov'u dürttü.

"Ama seni şikâyet edeceğim," diye devam etti, kötü niyetle, parlak kıyafetler içindeki yaşlı adam. "Evet, bayım. Ana büroda üç bayanı baştan çıkarttın, şimdi, öyle görünüyor ki, daha alt kademelere düşüyorsun. O küçük meleklerin şu an keder içinde ağlıyor olması hiç mi umurunda değil? Hepsi de ıstıraplar içinde, zavallı küçük kızlar. Bir kadının kırılan onurunu tamir edemezsin. Edemezsin."

Yaşlı, ufak tefek adam cebinden, üstünde portakal çiçekleri olan büyük bir mendil çıkardı, ağlamaya başladı ve sonra burnunu sildi.

"Yaşlı bir adamın elinden son lokmalarını da mı almak istiyorsun, Bay Kolobkov? Peki öyleyse..." diyen yaşlı adam elinden çantasını düşürerek şiddetle sarsılmaya ve hıçkırmaya başladı. "Al hepsini, afiyetle ye. Bırak da bir yaşlı adam, Parti üyesi olmayan bir sempatizan açlıktan ölsün... Bırak, senin de dediğin gibi. Onun yolunun çıktığı yer bu, yaşlı melez. Ama şunu unutma ki, Bay Kolobkov..." Adamın sesi, bir sürü zilin çınlamasıyla dolu, tehditkâr bir hal aldı. "Senin de işine yaramayacak o şeytanî para. Boğazına bıçak gibi dizilecek." Ve bu sözlerin ardından yaşlı adam bir gözyaşı fırtınasına tutuldu.

Bir isteri krizi Korotkov'u ele geçirdi, aniden, kendisini de şaşırtan bir şekilde, ayaklarını pat pat yere vurmaya başladı.

"Cehenneme kadar yolun var!" diye bağırdı inceden, acı dolu sesi duvarlarda yankılandı. "Ben Kolobkov değilim. Çekil git başımdan! Ben Kolobkov değilim. Gitmiyorum! Gitmiyorum!"

Gözyaşlarını yakasına sildi.

Yaşlı adam birden ağlamayı kesti, bu kez de dehşetten titremeye başladı.

"Hadi!" diyerek hızla kapıyı açtı Korotkov, konuşmadan içeri daldı, sola döndü, daktilocu kızları geçti ve siyah takım elbise giymiş, seçkin, sarışın, iri yarı bir adamın yanına gitti. Sarışın adam Korotkov'u süzdü ve "Açık olun, yoldaş. Bir an önce, işi fazla uzatmadan. Ya Paltova'ya ya da Irkutsk'a gideceksiniz..." dedi.

"Evraklarım çalındı..." diye yanıtladı acılar içindeki Korotkov, vahşice etrafına bakınarak. "Sonra bir kedi ortaya çıktı. Buna hakkı yok. Ömrüm boyunca kimseyle kavga bile etmedim... Hep o kibritler yüzünden. Bana eziyet etmeye hakkı yok. Kalotski olması umurumda değil. Bütün evraklarım çal..."

"Bütün bunlar saçmalık," diye yanıtladı maviler içindeki, "üniforma, gömlek ve defter veriyoruz. Hatta eğer Irkutsk'a gidiyorsan, ikinci el bir ceket bile veriyoruz. Daha açık

olun, lütfen."

Elindeki anahtarı melodik sesler çıkararak bir kilide soktu ve çekmecenin birini açıp içine bir göz attıktan sonra, sevimli bir sesle, "Sergey Nikolayeviç, buyurunuz lütfen," dedi.

Aniden, ok gibi delici bakışları olan bir çift göz ve keten kumaşı gibi seyrek saçları özenle taranmış bir kafa çekmeceden dışarı baktı. Arkasından, bir yılanınki gibi düz bir boyun, kolalı bir yaka belirdi, bir ceket, kollar ve pantolon ortaya çıktı ve birkaç saniye içinde, kırmızı elbiseler içinde, tamamına ermiş, hazır bir sekreter, bir "Günaydın" gıcırtısıyla ortaya çıktı. Sudan çıkmış bir köpek gibi silkindi, silkelendi, elbisesinin kırışıklıklarını düzeltti, cebinden bir resmi kurum kalemi çıkarttı ve derhal yazmaya başladı.

Korotkov geriye doğru sendeledi, kolunu doğrultup mavi kıyafetler içindekine, şikâyet edercesine sordu.

"Bak, bak, masanın içinden çıktı. Bu da ne?.."

"Tabii ki çıkacak," diye yanıtladı maviler içindeki adam. "Orada bütün gün yatıp duracak değil ya. Vakit geldi. Şimdi iş zamanı."

"Ama nasıl? Nasıl olur?" diye çınladı Korotkov'un sesi.

"Aman Tanrım," dedi maviler giyinmiş adam heyecanla, "her şeyi bu kadar kafaya takmayın, yoldaş."

Esmer kadının kafası kapı eşiğinden göründü, kadın heyecan ve zevkle bağırdı. "Az evvel evraklarını Paltovo'ya

gönderdim. Ben de onunla gideceğim. Poltava'da, 43. enlem ve 5. boylamda bir teyzem yaşıyor."

"İşte bu harika," diye yanıtladı sarışın adam, "etraftaki bu kargaşadan yorgun düşmüştüm."

"İstemiyorum," diye çığlık attı Korotkov, bakışları amaçsızca etrafta dolaştı. "O kendisini bana verecek ve ben buna tahammül edemiyorum. İstemiyorum. Evraklarımı geri verin. Tanrı aşkına!.. Geri verin."

"Yoldaş, bu dediğiniz evlendirme dairesinde yapılabilir," diye atıldı sekreter. "Bu konuda elimizden bir şey gelmez."

"Oh, seni aptal!" diye haykırdı esmer kadın, başını tekrar içeriye uzatarak. "Kabul etsene, kabul et!" diye söylendi, bir suflör gibi fısıldayarak. Başı bir görünüp bir kayboluyordu.

"Yoldaş!" diye haykıran Korotkov gözyaşlarına boğularak hıçkırmaya başladı. "Yoldaş, sizden rica ederim, lütfen bana evraklarımı verin. Biricik dostum, size ruhumun tüm inceliğiyle yalvarırım. Söz veriyorum, buradan sonra bir manastıra kapanacağım."

"Yoldaş, histerik davranmaya gerek yok. Madden ve manen kendinizi yazacaklarınıza verin. Bir an önce, Poltava'ya mı, Irkutsk'a mı gideceksiniz? Meşgul bir adamın zamanını çalmayın! Koridorlarda aylak aylak gezinmeyin! Yerlere tükürmeyin! Sigara içmeyin! Para değiş tokuşunu yavaşlatmayın!" Sarışın adam kontrolünü kaybederek gürledi.

"Tokalaşma yasaklanmıştır!" [10] diye ekledi sekreter.

"Yaşasın kucaklaşma!" diye fısıldadı esmer kadın tutkuyla ve Korotkov'un ensesinde vadi zambaklarının kokusunu bıraka bıraka odada bir tüy gibi süzüldü.

"On üçüncü talimata göre, elinizde resmi bir izin belgesi olmadan komşunuzu görmeye gitmeyin," diye mırıldandı parlak giysiler içindeki adam ve pelerininin kanatlarını çırparak havalandı. "Ve ben gitmiyorum bayım, gitmiyorum Ne olursa olsun bu kâğıtları fırlatıp atıyorum, işte böyle! Slam!.. Sen nasıl olsa imzalayacaksın, hapishanedeki hücrende!" Elbisesinin geniş siyah kolundan çıkardığı bir tomar beyaz kâğıdı havaya fırlattı. Kâğıtlar savrularak, deniz kıyısındaki falezlerde süzülen beyaz martılar gibi masaların üzerinde uçuştular.

Loş bir kanlık odayı doldurmaya ve camlar sarsılmaya başladı.

"Sarışın yoldaş!" diye haykırdı tükenmiş Korotkov. "İsterseniz beni vurun ama lütfen elinizdeki şu evrakları verin bana. Elinizi öpeyim."

Sarışın ise, yaşlı adamın havaya fırlattığı kâğıtları imzalamaya ve heyecanlı bir koşuşturmayla onları yakalayan sekreterin eline tutuşturmaya ara vermeksizin, loş karanlıkta gitgide şişmeye ve büyümeye başladı.

"Cehennemin dibine!" diye kükredi neden sonra. "Cehennemin dibine, daktilocular hey!"

Uzun kolunu sallamasıyla Korotkov'un gözlerinin önün-

de duvarın bir anda ikiye ayrılması bir oldu ve ellerindeki çanları sallayarak ortaya çıkan otuz daktilocu kız, masaların üstünde tilki dansı yapmaya başladılar. Kalçalarını sallayıp omuzlarını oynatarak beyaz bir köpük gibi pürüzsüz bacaklarını ileriye savuran otuz kadın, sonra bir kankan dansına başladılar ve masaların etrafında halkalar çizerek döndüler.

Kâğıttan beyaz yılanlar, daktilocu kızların boğazlarına dolanıp, bir sarılıp bir ayrılmaya, sonra tekrar sarılmaya başladılar. Mor çizgili beyaz pantolonlar ortaya çıktı. "Bu işin üstesinden ancak bu işi bilen gelir, ayaktakımı değil."

"Bırakın onları!" diye böğürdü sarışın, sisin içinden.

"Ay, ayy!" diye hıçkıra hıçkıra ağlamaya ve başını sarışının masasının köşesine vurmaya başladı Korotkov. Bir dakikalığına bu ona iyi geldi ve sonra aniden, gözyaşlarına boğulmuş birinin suratı, Korotkov'un burnunun dibinde beliriverdi.

"Kediotu damlaları!" diye bağırdı tavandan birisi.

Kanatlanmış pelerin, kara bir kuş gibi ışığın önünü kesti, yaşlı adam telaşla fısıldadı. "Buradan tek çıkış yolu var, hadi doğru Dirkin'e git, beşinci bölüme. Hadi koş, koş!.."

Ortalık tekrar eter kokmaya başladı ve birileri Korotkov'u eller üstünde, yarı karanlık koridora taşıdı. Kanatlı pelerin Korotkov'u kucakladı ve kıkırdayarak tekrar bıraktı. "Pekâla, ben onları ayarladım. Masalarına öyle kâğıtlar fırlatıp attım ki, uğraşması her birinin en az beşer yılını alır.

İşte bu, onlar için cenk meydanında alınmış bir yenilgidir. Koş! Koş!"

Pelerin uçuşarak kenara çekildi, derinliğe inen asansörün kafesinden nemli bir rüzgâr esti.

X

Asansörün aynalı kabini, içindeki iki Korotkov'la birlikte aşağıya inmeye başladı. İlki, asıl Korotkov, ikinci Korotkov'u kabinin aynasında bırakarak, tek başına serin koridora yöneldi. Orada epey şişman ve pembe bir adam, Korotkov'u şu sözlerle karşıladı. "Gerçekten de mükemmel, sizi tutukluyorum."

"Ben tutuklanamam!" diye yanıtladı Korotkov ve şeytanî bir kahkaha patlattı. "Çünkü kimsenin bilmediği biriyim ben. Elbette. Tutuklanamam da, evlenemem de. Paltovo'ya da gitmeyeceğim."

Şişman adam dehşetle sarsıldı, Korotkov'un ta gözünün içine baktı ve geri geri adım atmaya başladı.

"Hadi gel de tutukla beni!" diye bir çığlık kopardı Korotkov ve şişman adama kediotu suyu kokan dilini çıkardı. "Oradaki bütün evraklar birer paçavrayken sen beni nasıl tutuklarsın? Belki de ben Hollenzollern'im[11]"

"İsa aşkına!" diye inledi şişman adam ve eli ayağı titrerken pembe teni sapsarı kesildi.

"Kalotski yakalandı mı?" diye sordu ansızın Korotkov, geriye dönerek. "Cevap versene, bodur!"

"Aslında hayır!" diye yanıtladı, yüzü gözü şimdi de bembeyaz olan şişman.

"Peki şimdi ne yapacağız, ha?"

"Dirkin'e başvuracağız, başka yolu yok," diye geveledi şişman, "en iyisi ona gitmek. Yalnız o, dehşet verici biridir. Of, ne korkunçtur o! Bence ona çok fazla yaklaşma. Daha az önce, iki tanesini ofisinden çıkarıp attı. Bugün telefonunu da parçalamış."

"Pekâlâ!" diye yanıtladı Korotkov ve şeytanî bir çeviklikle yere tükürdü. "Artık bir şey fark etmez. Hadi gidelim."

"Aman ayaklarınızın ucuna basarak yürüyün, yetkili yoldaş," diye nazikçe ekledi şişman adam, asansöre doğru ilerleyen Korotkov'a eşlik ederken.

Bir üst katta, tehditler savurarak haykıran on altı kişilik bir kalabalıkla karşılaştılar. Kalabalık haykırdı: "Nereye gidiyorsunuz? Durun!"

"Durun, itelemeyin dostlar!" dedi şişman adam, bir kirpi gibi büzülüp, başını kollarının arasına alarak. "O, Dirkin'e kendi başına gidiyor."

"Geçin öyleyse!" diye haykırdı kalabalık.

Şişman adam fısıldayarak ekledi: "Siz bir başınıza gidiniz, saygıdeğer efendim. Ben şuracıkta, şu minnacık sırada oturup sizi bekleyeyim. Kendimi biraz kötü hissediyorum da..."

Korotkov karanlık bir antreye vardı, oradan da aşınmış mavi bir kilimin serili olduğu, büyük, boş bir odaya girdi.

Üstünde Dirkin yazan levha bulunan kapının önünde

bir an için tereddüt etti ama neden sonra içeri girdi ve kendini, kırmızı bir masa bulunan ve duvarda da bir saatin asılı olduğu, abartılı döşenmiş bir büroda buldu. Ufak tefek ve toparlak biri olan Dirkin, masanın arkasından bir yerden bitivermiş gibi oturup bir yandan da bıyıklarını düzeltirken kükredi: "Kapa çeneni!" Halbuki Korotkov daha ağzını bile açmamıştı.

Tam bu anda ofiste, elinde evrak çantasıyla bir genç belirdi. Sırıtan Dirkin'in suratı buruş buruş oldu.

"A-ah!" diye seslendi tatlı tatlı, "Arthur Arthuroviç. Saygılar efendim..."

"Dinle, Dirkin!" diye başladı genç adam, metalik bir sesle. "Tahminlerime göre, Puzirev'e benim yurt fonunda kendi diktatörlüğümü kurduğum ve Mayıs yurdunun parasını iç ettiğim gibi bir şeyler yazmışsın. Doğru mu bu? Cevap ver bana, uyuz piç!"

"Ben mi?" diye mırıldandı Dirkin, sihirli bir şekilde o an Korkunç Dirkin'den İyi Yürekli Dirkin'e dönüşüvermişti. "Ben mi, Arthur Diktatöriç?.. Tabii ki... ben... ama buna ne gerek var?.."

"Ah seni pislik, adi herif!" dedi genç adam bir yandan başını sallayarak, bir keki tabağından sıyırırmış gibi savurduğu çantası Dirkin'in kulağına çarptı.

Dirkin kurulmuş gibi inledi ve hareketsiz, dondu kaldı.

"Sen ve senin gibi hiçbir işe yaramazlar benim işime

burnunuzu sokmaya cüret ederseniz, başınıza gelecek budur," dedi genç hızla ve odadan çıkarken yumruğunu gösterip Korotkov'u da tehdit ederek yürüdü gitti.

Yaklaşık iki dakika kadar, bir yerlerden geçen bir kamyonun, şamdanın halkalarını çınlatması hariç, odada mutlak bir sessizlik hüküm sürdü.

"İşte böyle, genç adam," dedi şimdi iyi yürekli kesilen ve yola gelmiş olan Dirkin, sonra acı acı gülümseyerek ekledi. "İşte gayretlerinin ödülü bu. Gece uykunu mu alamadın -az mı yedin, az mı içtin, tek bir nedeni var bunların- suratına yediğin yumruk. Belki sen de aynı şeyi yapmaya gelmişsindir? Neden olmasın?.. Hadi vur Dirkine, vur hadi. Nasıl olsa suratı devlet malı. Belki elin ağrıyordur. O halde al şu şamdanı, al."

Dirkin, oturduğu masanın arkasından yumuşak yanaklarını uzattı. Olan bitenden hiçbir şey anlayamayan Korotkov, çarpık çarpık güldükten sonra, yerde duran şamdanı aldı ve bir çatırtıyla Dirkin'in kafasına indirdi. Adamın burnundan elbisesine kan damlamaya başladı ve "Yetiş bekçi!" diye bağırarak koşa koşa odadan çıktı.

"Gu-guuuk!"

Guguk kuşu duvardaki küçük Nüremberg evinden çıkarak neşeyle haykırdı.

"Gu-Glux-Glan![12]" diye bağırdı yeniden ve anında kel bir kafaya dönüştü. "İşçileri nasıl dövdüğün hakkında bir

rapor tutacağız."

Korotkov'un içi öfke doldu. Şamdanı savurduğu gibi saate indirdi. Saat bir çatırtıyla parçalanarak yanıt verdi. Saatin içinden Kalotski fırladı, başının üzerinde "Referans" işareti olan beyaz bir horoza dönüştü ve süzülerek kapıdan çıktı. Aniden Dirkin'in uluması iç kapılardan çınladı. "Yakalayın haydudu!" Dört bir yandan ağır ağır ayak sesleri duyuldu. Gerisin geriye dönen Korotkov koşmaya başladı.

XI

Şişman adam oturduğu sıradan kalkarak dörtnala asansöre doğru koştu, kafesin kapılarını çarptı ve aşağı inmeye başladı. Harap merdivenin altından sırasıyla önce şişman adamın yüksek kafası, ardından beyaz referans horozu, horozun ardından, beyaz kafanın bir metre üzerinden uçan şamdan, ardından Korotkov, elinde tabanca olan on altı yaşlarında biri ve çivili botlarıyla koşturan başkaları çıktı. Merdivenler bronz bir çanın sesiyle çınladı ve tüm katlarda kapılar telaşla kapandı.

En üst kattan biri aşağıya sarktı ve elindeki megafonla bağırdı. "Hangi bölüm taşınıyor? Güvenlik önlemlerini unuttunuz!"

Aşağıdan bir kadının sesi yanıt verdi. "Haydutlar!" Yüksek kafalıya ve şamdana yetişen Korotkov, ilk önce sokağa açılan büyük kapıların yanına sıçradı ve ciğerlerine sıcak hava doldurduktan sonra sokağa fırladı. Beyaz horoz geride kükürt kokusu bırakarak yer tarafından yutuldu. Siyah kanatlı pelerin bitiverdi, yüksek perdeden, bitkin bir çığlıkla Korotkov'un üzerinde uçuştu. "Emekçileri dövüyorlar, yoldaşlar!"

Korotkov'un yolundan geçenler kenara çekilip geçitleri tuttular, kesik kesik ıslıklar bir duyulup bir kayboluyordu.

Birisi öfkeyle bağırıp yuhaladı. Boğuk, telaşlı "Durdurun onu!" çığlıkları duyulmaya başladı. Demir işçileri paydos etmişler, kuvvetli adımlarla fabrikadan çıkıyorlardı. Troleybüs raylarının yanında oturan topal biri çığlığı bastı. "Vardiyaları bitti!"

Şimdi Korotkov'un arkasından fırlatılanlar havada uçuşuyordu, genellikle yılbaşı bisküvileri gibi sevimliydiler bunlar. Mermiler, Korotkov'un başının üzerinden sekiyorlardı. Korotkov bir solukta ön cephesi dar bir arka sokağa ve yan cephesi ana caddeye bakan, 11 katlı devasa bir binaya yöneldi. Tam köşede cam bir levhada "Restoran ve Bira" yazısı gözünün önünde belirdi. Orta yaşlarda bir arabacı, yüzünde isteksiz bir ifadeyle, at arabasının koltuğundan asfalta atlayarak, "Kolay gelsin... Neyiniz var kardeşlerim, birini mi vuruyorlar?" diye sordu.

Yan sokaktan fırlayan bir adam, ceketinin kenarından tutarak Korotkov'u yakalamaya çalıştı ama tuttuğu yer elinde kaldı. Korotkov köşeyi döndü, birkaç metre daha uçarcasına koştuktan sonra koridorun geniş, aynalı açıklığına daldı. Asansörden apolet ve yaldızlı düğmeler takmış ufak tefek bir oğlan çocuğu fırlayarak ağlamaya başladı.

"Girin bayım, girin!" diye haykırdı. "Yeter ki bir yetime vurmayın."

Korotkov asansör kabinine daldı, diğer Korotkov'un karşısına, yeşil divana oturdu, kumdaki bir balık gibi nefes

nefese kalmıştı. Hıçkıran çocuk arkasından bindi, kapıyı kapattı, ipi çekti ve asansör yukarı çıkmaya başladı. Ve ansızın, aşağıdan, koridordan açılan ateşle, cam kapılar kırılıp dökülmeye başladı.

Asansör yavaş yavaş, mide bulandırarak yukarı çıktı, sakinleşen çocuk bir eliyle burnunu sildi, diğer eliyle de ipi tuttu.

"Para mı çaldınız, bayım?" diye sordu merakla, işkence çeken Korotkov'u merakla süzerek.

"Kalotski... Saldıracağız..." diye yanıtladı Korotkov, nefes nefese. "Bak şimdi de taarruza geçti."

"Bayım, siz en iyisi en üst kata çıkın, bilardo salonunun olduğu kata," dedi çocuk. "Orada çatıda sonuna kadar dayanırsınız, hele hele bir de mavzeriniz varsa."

"Peki, en üst kata," dedi Korotkov, oğlana hak vererek.

Bir dakika sonra asansör yavaşça durdu, bir yandan burnunu çekerken bir yandan da kapıları savurarak açtı. "Gidin bayım, çatıya çıkın."

Korotkov yerinden sıçradı, etrafına bakınıp çevresine kulak kabarttı. Aşağıdan giderek büyüyen bir uğultu yaklaşıyordu. Köşeden, oynadıkları oyuna dikkat kesilmiş yüzlerin seçildiği bir cam bölmenin ardından da bilardo toplarının sert vuruş sesleri geliyordu. Çocuk yeniden asansöre bindi, kapıları üstüne kapatıp aşağıya yöneldi.

Bir kartal gibi etrafı gözleriyle tarayan Korotkov, bir

an için tereddüt etti, sonra "Savulun!" diye bir savaş çığlığı atarak bilardo salonuna daldı. Her yerde solgun yüzler ve parlak beyaz toplarıyla yeşil masalar göze çarpıyordu. Çok yakından gelen bir ateş sesi kulakları sağır eden bir gürültüyle duyuldu ve bir yerlerde camlar yere indi. Sanki bir emre uyar gibi, kumarbazlar ellerinden istekalarını bıraktılar ve toplaşıp kenardaki kapının önüne yığıştılar. İleri atılan Korotkov, kapıları arkalarından kapattı, bir takırtı ile, merdivenlerden bilardo salonuna açılan camdan ana giriş kapısı da kilitlendi. Korotkov, acele içinde, bilardo toplarıyla silahlandı. Birkaç saniye geçti geçmedi camın öte yanında, asansörün kenarında ilk kafa göründü. Bir top Korotkov'un elinden havalandı, ıslık çalarak cama doğru uçtu ve aynı anda kafa hızla kayboldu. Onun yerinde, cansız bir ateş parladı ve bir üçüncüsünün takip ettiği ikinci bir kafa belirdi. Toplar birbiri ardına uçuştular ve aradaki cam bölme parçalanmaya devam etti. Bir sarsılma, çarpma sesi merdiven boşluğunu doldurdu ve ardından kulakları sağır eden bir Singer dikiş makinesi sesi gibi, makineli bir tüfek kükremeye ve bütün binayı sarsmaya başladı. Camlar, çerçeveler sanki bir bıçakla kesiliyorlarmışçasına üst kısımlarından parçalandılar ve bilardo salonunda sıvalar toz duman içinde uçuştu.

Korotkov, uzun süre bu konumu korumasının imkânsız olduğunu kavradı. Başını kollarıyla örterek koştu ve arkasında

yüksek binanın düz zift çatısının başladığı üçüncü bir camı tekmeledi. Cam kırılarak parçalandı. Gürültülü ateş altında Korotkov beş piramidi dışarıya, çatıya fırlatmayı başardı. Toplar kesilmiş kafalar gibi ziftin üstünde yuvarlandılar. Korotkov da tam zamanında arkalarından fırladı, çünkü makineli tüfek şimdi alt kısımlara nişan almış, çerçevelerin altını kesiyordu.

"Teslim ol!" diye bir ses duyuldu belli belirsiz.

Dışarıda, Korotkov'un başının üstünde hastalanmış görünen güneş, gri bir gökyüzü, ince bir rüzgâr ve donmuş zift vardı. Aşağıdan şehrin bildik, telaşlı ve boğuk uğultusu geliyordu. Zift çatıya sıçrayıp etrafa bakan Korotkov, üç topu eline aldı, alçak duvarın üstünden atladı, aşağıya baktı. Yüreği burkuldu. Önce binaların ufacık çatılarını gördü, sonra bir ucundan öbür ucuna troleybüslerin ve böcek insanların koşuşturup durduğu kare bir alanı. Ve aniden Korotkov, yan sokaktan binanın girişine doğru yığılan gri figürleri fark etti. Arkalarından da parlak, altın kafalarla sarmalanmış ağır oyuncağı gördü.

"Beni kuşattılar!" diye mırıldandı Korotkov. "İtfaiyeciler!"

Siper ettiği duvara yaslanarak aşağıya sarktı ve üç topu peş peşe aşağıya fırlattı. Taşlar önce öne doğru fırladılar, ardından bir kavis çizerek aşağıya doğru dalışa geçtiler. Korotkov üç topu daha kucakladı, tekrar duvara tırmanıp onları da aşağı fırlattı. Toplar gümüş gibi parladı, aşağıya

düştükçe renkleri koyulaştı ve sonra bir anda tekrar parlayıp gözden kayboldular. Korotkov'a aşağıdaki böcekler güneşli meydanda panik içinde kaçışıyorlarmış gibi geldi. Tekrar cephane toplamak için duvardan geri indi ama bu kez başaramadı. Birileri bitmek bilmeyen bir şangırtıyla birlikte bilardo salonuna açılan kırığın içinde belirmişti. Bir anda bezelye taneleri gibi çatıya dağıldılar. Gri memur şapkaları, gri paltolar ve ardından kırık camın üst bölmesinden, yere değmeden, uçarak, parlak elbiseler içindeki yaşlı adam, dışarı üşüştüler. Kalotski arabasının üstünde, elinde antik çağdan kalma bir tüfekle belirip, tehditkâr bir edayla dışarı yuvarlandı.

"Teslim ol!" diye uludular önden, arkadan, yanlardan ve tüm bu bağrışmalar hep birlikte, dayanılmaz, kulakları sağır eden bas bir tonda çıktı.

"Elbette!" diye bağırdı Korotkov zayıf bir sesle, "Elbette! Savaşı kaybettim! Ta-ta-ta!" Islığıyla geri çekil borusu çaldı.

Ruhuna ölümün yiğitliği doldu. Tutuna tutuna dengesini sağlayarak, kendisine siper ettiği çıkıntıya tırmandı, hafifçe tökezledi, dimdik doğrulup haykırdı. "Utançtansa ölüm daha iyidir!"

Kovalayanlar şimdi iki adım ötedeydi. Korotkov ona doğru uzanmış kolları gördü. Kalotski'nin ağzından resmen ateş çıkıyordu. Güneşli derinlik o kadar davetkârdı ki, Korotkov'un soluğu kesildi. Kulakları delen bir zafer

çığlığıyla sıçrayıp boşlukta yükseldi. Bir an nefesini tuttu. Silik, oldukça silik bir şekilde, sanki bir patlamadan arta kalmışçasına, her tarafı siyah deliklerle kaplı gri bir şey olarak gördü. Ardından, bu kez oldukça net bir şekilde, gri şeyin aşağı düştüğünü, kendisinin de, dar sokaktan yukarıya yükseldiğini gördü Korotkov. Ve sonra kan kırmızısı güneş kafasının içinde çınlayarak çatırdadı, başka da bir şey görmedi.

DİPNOTLAR

1) Korotkov ismi Rusçada kısa anlamına gelen "korotkij" kelimesinden türemiştir.
2) Karakterin ismi metnin orijinalinde Kalsoner'dir ki; Korotkov bunu "don, külot" anlamına gelen Kalsony ile karıştırmaktadır.
3) A. K. Sheller Mihaylov, 1860'lı yılların gizem romanı yazarıdır.
4) Bina yöneticileri –bizdeki muhtar gibi– birtakım yetki ve görevlerle donatılmıştı. Bu yetki ve görevlerin arasında herkesin kendi ikametgâhında yaşadığını belgelemek, taşınma ve ölüm gibi durumlarda kaydın silinmesi vb. vardı. Sovyetlerin merkezi planlamalarında, herkese teorik olarak hesaplanmış belli metrekare yaşama alanları ayrılmaktaydı ve herkesin yurtiçinde kullanmakta olduğu pasaportu vardı.
5) Bir ağrı kesici.
6) Kraliyet ordusunun üniformalarına gönderme.
7) SSCB'de tüm resmi büro ve konferans salonlarında masalar ve sıralar yeşil keçeden bir kumaşla döşenirdi.
8) Macarca köntös. Bir zamanlar Polonyalıların ve Ukraynalıların giydikleri elbise ya da kaftan.
9) Polonya Kralı (1674-96).
10) Ekim Devrimi'nden hemen sonra tokalaşma, burjuva toplumundan kalma bir davranış olarak kabul edildiğinden resmi prosedürlerden kaldırılmıştı.

İÇİNDEKİLER

I	Ayın 20'sindeki Olay	7
II	Üretilen Mamüller	11
III	Kel Adamın Ortaya Çıkışı	15
IV	Korotkov Kovuluyor	21
V	Şeytani Oyun	27
VI	İlk Gece	37
VII	Org ve Kedi	41
VIII	İkinci Gece	57
IX	Daktilocu Kızın Dehşeti	59
X	Korkunç Dirkin	69
XI	Film Gibi Bir Kovalamaca ve Derinlik	75
	DİPNOTLAR	83

ŞEYTANÎ: "Çalış dur, çalış dur, çalış dur!"

"Herkesin iş değiştirip durduğu zamanlarda, Yoldaş Korotkov, kadrolu kâtip olarak Kibrit Malzemeleri Genel Tedarik Merkezi KİMAGETEM'de hiç ara vermeden çalıştı ve burada tam 11 ay hizmet verdi. Böylelikle, KİMAGETEM'e kapağı atmış olan bu sessiz, kibar, sarışın Korotkov, kaderin oyunu dedikleri şeyin yeryüzünde varolduğu fikrini aklından tamamen çıkarmış, kendisinin, Korotkov'un, bu dünyadaki vadesinin sonuna kadar, durduğu yerde, bu merkezde çalışacağının kesinliğine hiç tereddütsüz inanmıştı. Ama gel gör ki olaylar hiç de böyle gelişmedi."

MİHAİL BULGAKOV • ŞEYTANÎ
Çeviren: Osman Çakmakçı

www.encorekitap.com

ISBN 978-605-9949-11-8
9 786059 949118

ENCORE

[DUYGU ÇAĞI KİTAPLARI No 3]

11 TL (KDV Dahil)